

Obrana

Piloti zo Sliaca

Pušky pre odstrel'ovačov

Ozbrojené sily Kanady

Dunajská flotila

ISSN 1336 - 1910

9 771336 191007

Lesk uniformiem sa vracia

„Mám suveníry z ciest“ ohlásila Sisa Sklovská svoju pieseň 30. januára na 11. reprezentačnom posádkovom plese v Bratislave. Zároveň sa pochválila, že pre ňu je ten posledný suvenír z ciest slovenské a americké „kádečko“ od našich vojakov v Afganistane, kde v januári sprevádzala premiéra a nášho ministra obrany. To už bolo okolo polnoci a parket pred Sisou bol opäť roztancovaný. Nemožno povedať, že bol plný, pretože posádkový ples sa prvý raz uskutočnil v rozľahlých priestoroch haly C bratislavskej Incheby a dostatok priestoru bol jedným z hlavných prínosov tejto zmeny. A ďalšia podstatná zmena? Nuž – ak sme v minulých rokoch na tomto mieste písali, že nebyť uniformiem vojenských pridencov by pomaly nikto neveril, že je to vojenský ples, tak o tohtoročnom plese to už neplatí. Šarm vojenských smokingov a slávnostných uniformiem so znakom slovenských ozbrojených síl dopĺňal eleganciu večerných toaliet krásnych dám. Možno dodať, že návštevníkov vítali vojaci v historických uniformách, že okrem tanečnej a ľudovej kapely prišla zahrať aj skupina Modus, že nechýbal ani predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Róbert Kaliňák. A „pikošky“? Bývalý šéf Národného bezpečnostného úradu a dnes vojak základnej služby Ján Mojžiš sa na ples dostal vďaka opušťáku za výborné streľby na Tureckom vrchu, klasickú vlečku hnoja vyhral v tombole jeden z vojenských pridencov atď... No a celkový dojem? „Nepochybne, veľmi sa mi páči, keď sa dôstojníci na svojom plese ukážu vo vojenskom. Tí, čo neprišli, majú smolu, pretože je tu skutočne výborná zábava a skvelá atmosféra,“ podelila sa s nami o svoje dojmy pani Cerovská, manželka náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. „Musím zablahoželať organizátorom, pretože ak sa posledné roky úroveň bratislavského posádkového plesu zlepšovala, tento bol opäť ešte lepší,“ dodal generál Milan Cerovský. Ako inak – vo vojenskom smokingu.

Pavol VITKO

Foto Jozef MICHNICA

Obrana armáda

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 03/2004
Do výroby zadané: 29. 1. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO,
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847

Zástupca šéfredaktora:
pplk. Mgr. Jozef MICHNICA,
tel.: 0960 312 980

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ,
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520

Redaktori:
pplk. Milan ČIPKA, tel.: 0960 312 980
pplk. Ing. Andrej GÁFRIK, tel.: 0960 313 054
Jozef ŽIAK, tel.: 0960 312 984

Fotografi:
Peter DOVINA, Miroslav GYÜRÖSI
Tel.: 0960 312 395

Jazyková úprava:
PhDr. Soňa RAČKOVÁ

Veďúci vydania:
Andrej GÁFRIK

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOD KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: slezakovam@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia
Mediaprint Kapa, PoNS

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
Magnet Press, Slovakia, s. r. o.
Teslova 12, P. O. Box 169
830 00 Bratislava 3
Tel./fax: 02/44 45 45 59 – predplatné
Tel./fax: 02/44 45 46 28 – administratíva
E-mail: magnet@press.sk
www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk
www.kasico.sk

Nevyžiadany a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

V Leviciach sa rodí
nový prapor 4 – 5

Rozhovor:
JUDr. Dobroslav Trnka 6

Pred odchodom do misie 8

Irak:
Ženisti aj bojovníci 9

Predstavujeme krajiny aliancie:
Kanada 10 – 11

Svet techniky – Drobníčky .. 12 - 13

Zbrane pre odstreľovačov .. 14 – 15

Indicko-ruský
projekt BrahMos 16 – 17

Slávne zbrane:
Dunajská flotila 18

História:
Generál Petra Veľkého 21

Vojenské rekreácie I 22 - 23

Piloti zo Sliacha 24

Neromantické
snehové vločky 25

Analýza:
Bezpečnostná politika
a NSS 26 - 27

Z Dukly k profesionálom 30

Anketa:
Názor čitateľov 32

Oddych 33

Fotografia na titulnej strane:
Vojaci povinnej služby z Výcvikovej základne
raketového vojska a delostrelectva v Martine
v priebehu januára absolvovali základný výcvik
v náročných klimatických podmienkach
Vojenského výcvikového priestoru Lešť.
Na Lešti mali 30. januára 2004 aj slávnostnú
vojenskú prisahu

Foto Peter DOVINA

Editoriál

„Dostal jsem novou tiskovinu, která má výborný obsah i grafiku a myslím, že má perfektně vybalancované dilema technika – spravodajství. Jmenuje se OBRANA, ten časopis. Moc blahopřeji. Zítřka ho dostanou všichni v redakci z A-Reportu a doloží návrhy na jeho zlepšení...“ Nuž toľko z písomnej reakcie riaditeľa Agentúry vojenských informácií a služieb Ministerstva obrany ČR Ing. Miroslava Melikanta na inovovanú tvár nášho dvojtyždenníka. Teraz môžeme byť len zvedaví, čo vymyslia v rámci zdravej novinárskej súťaživosti naši kamaráti v českom partnerskom vojenskom dvojtyždenníku A-Report. Sú však možno aj čitatelia, ktorým sa viac pozdávala konzervatívnejšia grafická tvár nášho časopisu. Iní by azda chceli v jednotlivých číslach viac vojenskej techniky, tí ďalší naopak. Preto sa na Vás, milí čitatelia, obraciam s prosbou o spoluprácu. Budeme skutočne veľmi radi, ak nám v dotazníku publikovanom na strane 32 špecifikujete svoje názory na náš dvojtyždenník, respektíve na ďalšie vojenské médiá. Aj keď možno nezvyknete písať listy redakciám, skúste tentokrát urobiť výnimku a vhoďiť vyplnený dotazník do vojenskej či civilnej pošty. Ak by si niekto z Vás nechcel OBRANU zbytočne rozstrihať, môže si stranu s dotazníkom prefotografovať a zaslať nám jeho vyplnenú kópiu.

V tomto smere sme zároveň skutočne radi, že z „najvyšších poschodí“ ministerstva obrany sa prehľbil záujem o zintenzívnenie vnútrorezortnej komunikácie vedenia ministerstva so všetkými podriadenými súčasťami rezortu. No a ktoré médium je na naplnenie tohto zámeru vhodnejšie ako rezortný časopis? Naďalej sa však chceme venovať aj problémom a ich riešeniu v jednotlivých útvaroch a posádkach. Vráťame typických situácií, s ktorými sa v rámci svojich pracovných pozícií stretávajú vojaci a zamestnanci rezortu. V tomto čísle sme navštívili posádku Levice (strany 4 – 5) a Sliach (strana 24). Zároveň ste si už v minulom čísle mohli všimnúť, že na dvoch stranách sme začali predstavovať ozbrojené sily krajín NATO. Po Belgicku je to tentoraz Kanada (strany 10 – 11). Nuž, patrí sa, aby sme o našich partneroch, s ktorými zanedlho budeme ťahať za jeden povraz už ako riadni členovia aliancie, vedeli čo najviac. To sa týka aj analýzy o bezpečnostnej politike USA z pera nie tak dávno vymenovaného riaditeľa Inštitútu obrany a bezpečnosti MO SR Róberta Ondrejcsáka (strany 26 – 27). Informácie o vojenských rekreáciách zase majú posilniť náš servisno-informačný rozmer (strany 22 – 23).

Pavol VITKO, šéfredaktor

Noví profesionálni vojaci
po príchode absolvovali
„zrýchlený“ základný výcvik

Prvého októbra minulého roku sa začala písať história mechanizovaného práporu, ktorý vznikol v posádke, kde bola dovtedy dislokovaná mechanizovaná brigáda. Stovky ton materiálu, množstvo zbraní a techniky sa presúvalo v rámci Levíc. Zmenilo sa aj pracovné zaradenie mnohých vojenských profesionálov...

V Leviciach sa rodí nový prápor

Veliteľom práporu sa stal podplukovník Milan Slezák. Rodák zo Senice má skúsenosti z vytvárania mechanizovaného útvaru. Veď v nitrianskom prápore bol zástupcom veliteľa i veliteľom práve v čase, keď sa útvar pripravoval na profesionalizáciu a potom ju začal realizovať. Posledné mesiace bol zástupcom veliteľa levickej brigády. Snažil sa získať do jednotlivých funkcií v novovznikajúcom prápore tých najlepších odborníkov. Nie vždy sa mu to darilo.

Chýbajú technici

Najmarkantnejšie sa to prejavilo v oblasti údržby techniky. V bývalých útvaroch bol síce dostatok kvalitných a skúsených odborníkov, ale len zopár sa mohlo uplatniť v novom prápore. Väčšinou dosiahli práporčické hodnosti a v nových tabuľkách bolo až na výnimky miesto iba pre rotných. Nemohli ani dobrovoľne prevziať nižšiu hodnosť, lebo zasa prekračovali vekovú hranicu, ktorá je stanovená pre rotného. „Tí, ktorí sa nám hlásia z civilu, nemajú potrebné praktické skúsenosti s údržbou a ošetrovaním techniky. Snažíme sa tento stav zmeniť, ale prakticky nemáme skúsených ľudí, od ktorých by sa mohli učiť,“ špecifikuje jednu zo súčasných boľáček veliteľ práporu. Podľa neho naplnenosť družstiev opráv pásovej a kolesovej techniky sa dnes pohybuje na hranici desiatich až pätnástich percent.

Začiatkom januára začali do Levíc prichádzať prví profesionálni vojaci a poddůstojníci. „Dost veľkým problémom je získať ľudí do funkcií, ktoré sú pre nás nosné, napr. vodič bojového vozidla pechoty, jeho veliteľ a strelec - operátor. Záujemcov je síce veľa, ale vhodných kandidátov spomedzi nich je žalostne málo,“ hovorí veliteľ práporu. Jedným z dôvodov tohto stavu je to, že práve tí najschopnej-

Veliteľ práporu podplukovník Milan Slezák pred budovou, v ktorej by v polovici roka mali bývať profesionálni vojaci

ší vodiči odchádzali v minulosti po absolvovaní vojenskej základnej služby do zálohy ako desiatnici. V súčasnosti je ale tabuľka pre vodičov slobodníka. Čiže paradoxne tých najlepších vyraduje z hry ich hodnosť.

V Leviciach musia riešiť aj ďalší problém. „Mení sa nám postupne technika, ktorou bude náš prápor vybavený. Dostávame BVP-2. A na tieto vozidlá nám odborníci úplne chýbajú. Niektorí majú skúsenosti s tankovou technikou či BVP-1. Ale nadstavba, výzbroj a vežová časť tohto obrneného vozidla je úplne iná ako u jeho predchodcu. V júni máme naplánované prvé streľby. Dovtedy musíme pripraviť potrebných odborníkov. Zatiaľ chýbajú aj špecialisti z delostreleckých odborností a PVO. V spolupráci s regrutáčnymi strediskami a strediskami výberu osôb musíme čím skôr nájsť vhodných kandidátov na obsadenie týchto funkcií a pripraviť ich u nás a v odborných školách,“ spomína podplukovník Slezák úlohy na najbližšie obdobie.

Ubytovanie pre profesionálov

Pre profesionálnych vojakov a poddůstojníkov sa snažia v kasárňach pripraviť zodpovedajúce ubytovanie. Prvých prichýľila zrekonštruovaná budova číslo dva. Aj keď ten pravý štandard nájdu profesionáli v hodnostiach vojak - desiatnik až v ďalšej budove. Dnes v nej ešte kralujú stavbári, ale v polovici roka by mala byť zrekonštruovaná. Pre ďalších príslušníkov práporu v hodnostiach od čatára až po podplukovníka je pripravená ubytovňa v meste.

Značná časť nových profesionálov pochádza z okolia Levíc a z blízkych regiónov juhozápadného Slovenska. Záujemcov z východu republiky často odrádzajú náklady na cestovné. Medzi nimi je pomerne dosť ženatých a dochádzanie za rodinami by im podľa slov veliteľa práporu zobralo podstatnú časť peňazí, ktoré zarobia. Preto majú záujem o posádky, ktoré sú bližšie k ich bydlisku.

Zástupca veliteľa rotý nadporučík Ján Mlynárik (v strede) pri zimnom výcviku s guľometníkom slobodníkom Jozefom Jurigom a strelcom vojakom Ladislavom Frátrikom

Noví profesionáli

Dvanásteho januára nastúpili do Levíc prví profesionáli. Hoci prišli s rôznymi predstavami o svojej budúcej činnosti, všetci mali niečo spoločné – chceli získať aspoň na tri roky (mnohí aj na dlhší čas) stabilnú a zaujímavú prácu.

Guľometník Jozef

Kysučan, slobodník Jozef Juriga, skúšal po absolvovaní gymnázia nejaký čas študovať na vysokej škole. Potom absolvoval na Mokradi vojenčinu ako strelec, neskôr veliteľ družstva. Pre službu v ozbrojených silách sa rozhodol v lete minulého roka. Zatiaľ svoje rozhodnutie neľutuje. „Myslím si, že bude z nás celkom dobrý kolektív. V porovnaní so základnou službou je to veľký rozdiel. Tam sa človek snažil len prežiť a neplytvať príliš aktivitou. Tu je to iné. Robíme prácu, za ktorú sme platení,“ povedal 21-ročný guľometník, ktorý by sa rád časom dostal do niektorej zo zahraničných misií a postupne si v rámci celoživotného vzdelávania dokončil bakalársky štúdium.

Strelec Ladislav

Zvolenčan, vojak Ladislav Frátrik, si po ukončení stavebného učilišťa odkrútil vojenčinu v prevádzkovom útvaru vo VVP na Lešti. Za ďalšie tri roky vystriedal mnoho zamestnaní. Najmä v stavebných firmách. Ani na jednom pracovisku však nenašiel stabilnejšie miesto. Brat, ktorý je profesionálny vojak, mu poradil, aby to skúsil v armáde. „Som rád, že som konečne našiel miesto, kde mám zmluvu aspoň na tri roky. V civile sa mi nepodarilo nič podobné nájsť. Chcem si zlepšiť svoju fyzickú a veľmi ma zaujíma sebaobrana. Chcem sa v nej postupne zdokonaľovať a získať v uniforme skúsenosti, ktoré by sa mi potom zišli v civile, alebo

by mi pomohli predĺžiť kontrakt,“ hovorí 26-ročný strelec.

Guľometník Ivan

Ďalší Zvolenčan slobodník Ivan Vargovský získal prvé vojenské skúsenosti po ukončení strojníckej priemyslovky, keď necelé dva semestre študoval na Fakulte logistiky Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši. Na matematiku vraj nemá tie správne bunky, a tak štúdium nedokončil. Potom pracoval v stavebných firmách. Bola to však nárazová, a nie veľmi dobre platená práca. Preto sa znova rozhodol pre armádu. Podľa jeho slov by mal tento pokus trvať dlhšie. Teda minimálne tri roky, na ktoré podpísal kontrakt.

Strelec Peter

Levičan, vojak Peter Markuš, bol po ukončení strednej školy na vojenčine vo svojom rodnom meste a v Štúrove. Ďalšie dva roky si neúspešne hľadal trvalejšie zamestnanie. „Všade to bolo len na chvíľu a ešte k tomu zle platené. Moji kamaráti najskôr moje rozhodnutie ísť do armády odsudzovali. Teraz rozmýšľajú inak. Vidia, že šéfovia si s nimi robia čo chcú, žiadne pravidlá neplatia. Preto aj niektorí z nich začínajú uvažovať o podobnom kroku,“ vysvetľuje 24-ročný strelec, ktorého poľný výcvik celkom zaujal.

Prvá mechanizovaná...

Nosnou jednotkou celého praporu je v súčasnosti prvá mechanizovaná rota. Práve do nej prednostne miera noví profesionálni vojaci a poddôstojníci. Rote velí kapitán Imrich Hanula a jeho zástupcom je nadporučík Ján Mlynárik.

Prvá rota by mala byť podľa jeho slov v marci naplnená novými vojakmi. „Prichádzajú k nám vojaci, ktorí majú rozdielne skúsenosti a praktické návyky z výkonu vojenčiny. Značná časť z nich predtým nikdy neslúžila v mechanizovaných jednotkách. Už vôbec nehovorím o tom, že neprišli do styku s BVP-2. Preto sa teraz snažíme zosúladiť celý kolektív. Teraz s nimi absolvujeme akúsi obdobu základného výcviku. Zatiaľ som spokojný. Chlapcom nemožno uprieť snahu niečo dokázať, preto verím, že do júna úspešne zvládneme všetky úlohy výcviku,“ hovorí nadporučík Mlynárik.

Vojenskej profesii sa tento Zvolenčan upísal už po základnej škole, keď sa vybral do Banskej Bystrice na vojenské gymnázium. Potom vyštudoval na akadémii v Liptovskom Mikuláši Fakultu pozemného vojska a na svoje prvé pôsobisko nastúpil do útvaru vo Vajnorochoch. V minulom roku prešiel do Levíc. V súčasnom období najväčšia ťarcha pri formovaní jednotky spočíva na veliteľoch.

Dvojstranu pripravil Jozef ŽIAK

Generálny prokurátor SR JUDr. Dobroslav Trnka: Vojská prokuratúra - jednoznačne áno

■ Pán generálny prokurátor, v akej štruktúre a personálnom obsadení zanechávate vojenskú prokuratúru?

Za päť rokov, čo som pôsobil vo funkcii hlavného vojenského prokurátora, som sa spolu s mojím zástupcom a zároveň i nástupcom vo funkcii plukovníkom Mikulášom Gardeckým zameriaval na prílev mladých a erudovaných odborníkov do všetkých štruktúr vojenskej prokuratúry. Prijali sme 14 nových právnych čakatelov. Väčšina z nich už absolvovala justičné skúšky. Medzi nimi sú vôbec po prvýkrát v histórii vojenskej prokuratúry aj štyri ženy, z nich dve sú už prokurátorky. Som presvedčený, že každý z nich bude pre vojenskú prokuratúru prínosom. Sú natoľko kvalitní, že ak by aj nastali niektoré zmeny, hoci aj na vedúcich postoch, dokážu zastávať aj vedúce funkcie. Celkovo možno konštatovať, že štruktúra vojenskej prokuratúry je funkčná a vysoko profesionálna. Jej pracoviská sú v súčasnosti v Prešove, Trenčíne a v Banskej Bystrici. Hlavná vojenská prokuratúra sídli od vlaňajška dočasne v Pezinku, ale opätovne sa pripravuje jej presťahovanie do Bratislavy.

■ Ako generálny prokurátor SR iste budete mať možnosť prestíž vojenskej prokuratúry ešte posilniť. Alebo sa bude jej úloha v súvislosti s klesajúcim počtom príslušníkov OS SR znižovať?

Vojenská prokuratúra si buduje svoju prestíž permanentne svojou činnosťou a nie je odkázaná na to, aby som jej pomáhal. Výsledky za posledné roky sú najlepším dôkazom. Podľa môjho názoru je výkladnou skriňou slovenskej prokuratúry.

■ V spoločnosti sa však vyskytli aj názory, ktoré spochybňovali samotnú existenciu vojenskej prokuratúry a súdnictva. Prečo nie je možné presunúť ich kompetencie na nevojenské orgány, tak ako to urobili napríklad v Čechách?

Mohli by ste zatelefonovať do Čiech najvyššej právnej zástupkyňi, teda v našom ponímaní generálnej prokurátorky – ona by vám dala najlepšiu odpoveď. Povedala by vám však asi to, čo poviem ja – že tamojšie zrušenie vojenskej prokuratúry možno nazvať systémovou chybou. Ja o tom, či má vojenská prokuratúra svoje opodstatnenie,

vôbec neuvažujem. Viem, že svoje opodstatnenie by mala aj vtedy, keby Slovensko malo hoci len päťtisícovú armádu. Okrem toho – väčšina zahraničných ozbrojených síl má vlastné prokuratúry. Verejnosť aj z televíznych seriálov pozná veľmi dobre prácu americkej vojenskej prokuratúry JAG. Podobne by sme mohli hovoriť o vojenských prokuratúrach v Kanade, Španielsku, Poľsku či Maďarsku. Aj v súvislosti so vstupom do NATO neprichádza podľa mňa do úvahy, aby vojenské veci riešili civilní sudcovia. Navyše, v navrhovaných rekodifikačných normách sa s najväčšou pravdepodobnosťou vrátíme k modelu, ktorý tu kedysi už fungoval. To znamená, že pod vojenskú prokuratúru budú patriť policajti, colníci a ďalšie ozbrojené zložky a jej význam bude takto posilnený.

■ Ako vnímate názory, že polícia by pod vojenskú jurisdikciu patriť nemala?

Berieme ich ako ojedinelé hlasy prezentované napríklad odborárskymi predákmi polície. V skutočnosti som však nepočul žiadne vážne odborné argumenty, ktoré by toto smerovanie vyvrátili.

■ Venuje sa v rezorte obrany dostatok priestoru právnomu vedomiu?

Bolo obdobie, keď toto právne vedomie bolo na tragickej úrovni. Platilo to tak o vojakoch základnej služby ako aj o veliacich funkcionároch. Od roku 1993 však už pár rokov ubehlo a právna kultúra i vedomie sa v rámci ministerstva aj ozbrojených síl zlepšuje. Presvedčame sa o tom pri posudzovaní materiálov, ktoré nám rezort predkladá na pripomienkové konanie alebo sa nimi zaoberáme v trestno-právnej rovine. Som rád, že ste sa tomuto začali venovať aj v OBRANE, ktorú pravidelne čítam.

■ Ako ste prijali vymenovanie za generálneho prokurátora SR?

Každý človek má isté ambície a priznám sa, že moje končili na tom poste, ktorý som donedávna zastával. Nikdy som neuvažoval o tom, že raz budem generálny prokurátor, resp. že to bude až tak rýchlo. Takáto ponuka a príležitosť sa však neodmieta, lebo v živote sa už nemusí zopakovať.

■ S akými hlavnými cieľmi nastupujete do novej funkcie?

Prvoradou úlohou je konštituovanie úradu špeciálneho prokurátora. Spoločnosť dospela k názoru, že takýto úrad je potrebný. Bude bojovať s najzávažšími formami trestnej činnosti. Druhou úlohou je výraznejšie sa presadiť na medzinárodnom fóre. Pokiaľ chceme byť plnohodnotným členom Európskej únie, musíme byť pripravení na nové dimenzie spolupráce aj vo sfére prokuratúry a justície. Netvrdím, že sa na to nepripravujeme už teraz, ale obávam sa, že od spokojnosti máme ešte dosť ďaleko. Viem totiž, že odborníkov, ktorí sú jazykovo zdatní a poznajú trestno-právne normy jednotlivých štátov únie, nie je v našej prokuratúre dostatok. O tom, že vojenská prokuratúra bude prežívať podobné obdobie v súvislosti so vstupom do NATO, azda netreba hovoriť. Treťou oblasťou je zabezpečenie dostatku finančných prostriedkov pre prokuratúru.

Súčasný rozpočet je poddimenzovaný, najmä v kapitálových a investičných výdavkoch. Chceme čo najskôr zaviesť informačný systém, ktorý zabezpečí prepojenie prokuratúry so súdmi a políciou.

Pripravili

Jozef MICHNICA,

Pavol VITKO

Foto Jozef MICHNICA

Generálny prokurátor SR JUDr. Dobroslav Trnka (40) sa narodil v Skalici a vyrastal v Gbeloch. Po maturite na skalickom gymnáziu vyštudoval Právnickú fakultu UK v Bratislave (1987). Súdnu prax začal na Mestskom súde v Bratislave. V septembri 1987 nastúpil do základnej vojenskej služby v bratislavských Vajnoroch a v nasledujúcom roku vstúpil do armády ako profesionál, kde postupoval v jednotlivých funkciách v rámci vojenskej prokuratúry. Prvého apríla 1999 bol vymenovaný za námestníka generálneho prokurátora SR - hlavného vojenského prokurátora. Za príkladné plnenie služobných úloh ho minister obrany Juraj Liška 31. januára 2004 mimoriadne povýšil do hodnosti plukovníka. Túto hodnosť mal predtým zapožičanú. Dňom 29. februára 2004 bol prepustený zo služobného pomeru profesionálneho vojaka do zálohy. JUDr. D. Trnka je od roku 1987 ženatý, má syna. Manželka pracuje v advokácii.

Neohlásená návšteva

Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda, minister obrany Juraj Liška a náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Milan Cerovský 23. januára neohlásene navštívili slovenských vojakov v Afganistane na základni v Bagrame (asi 50 km od Kábulu). Na leteckej základni sa stretli so slovenskou ženijnou jednotkou, ktorá pôsobí v operácii Trvalá sloboda.

„Osobne sa chcem poďakovať za vašu dobrú a statočnú službu svojej vlasti,” povedal na adresu vojakov Mikuláš Dzurinda. Za ich prácu spoločne s ministrom obrany a náčelníkom generálneho štábu ocenili 14 vojakov 26 medailami za službu v mierových a pozorovateľských misiách. Počas návštevy si slovenskí predstavitelia prezreli vojenskú základňu, techniku, ubytovacie priestory a informovali sa o aktuálnej situácii v jednotke. Stretli sa tiež s veliteľmi koalíčných síl, ktorým minister obrany udelil pamättné medaily I. stupňa.

Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda, veliteľ slovenského kontingentu pplk. Ján Truska, štátny tajomník MZV Ivan Korčok, náčelník GŠ OS SR Milan Cerovský a minister obrany SR Juraj Liška počas rozhovoru na základni v Bagrame

Minister obrany nezaprel svoju záľubu v šachu a s našimi vojakmi si našiel čas na dve partie

medzinárodnej akceptácie a politicko-bezpečnostnej prestíže v rámci boja proti terorizmu. Jednotke, pôvodne vyslanej do Afganistanu na šesť mesiacov, bolo jej nasadenie na tomto území zatiaľ predĺžené do konca tohto roka.

V roku 2002 predstavovala ekonomická produkcia jednotky hodnotu vyše 25 miliónov korún a v minulom roku už takmer 73 miliónov korún. Medzi najvýznamnejšie výsledky práce našich vojakov v roku 2003 patrila výstavba pojazdovej dráhy Foxtrot, oprava kráterov na letiskovej ploche, výstavba stojiska Delta-

North, oprava vrtuľníkového stojiska a výstavba Cargo stojiska. Okrem toho slovenskí ženisti v prospech leteckej základne Bagram previezli množstvo betónovej zmesi a uskutočnili rozsiahle demolačné a výkopové práce.

Letecká základňa sa nachádza v nadmorskej výške 1 480 metrov a pôsobí na nej okolo 5-tisíc vojakov z 24 krajín. Vojaci pracujú v náročnom klimatickom prašnom prostredí, kde v lete teploty dosahujú vyše 40 stupňov.

Na záver pobytu sa slovenskí predstavitelia stretli s našimi vojakmi na spoločnom slávnostnom obede, kde im poďakovali za vykonanú prácu a šírenie dobrého mena nielen našich ozbrojených síl, ale i celej republiky. Vojakov prišla povzbudiť a potešiť svojím umením aj speváčka Sisa Sklovská.

Text a foto Katarína HEIMSCHILDOVÁ

V protiteroristickej koalícii

Cieľom misie Trvalá sloboda je napomôcť obnovu mierového života v desaťročia vojnami sužovanom Afganistane, eliminovať pôsobenie teroristických organizácií z tejto časti sveta a zničiť ich základne v mestách i odľahlých mohutných horstvách. Slovenský kontingent v počte 40 osôb pôsobí v Bagrame v rámci Spoločného zmiešaného taktického zoskupenia (CJTF – Combined Joint Task Force) pod vedením USA.

Hlavnou úlohou našich vojakov, ktorí pôsobia v Bagrame od augusta 2002 v rámci spoločného zmiešaného taktického zoskupenia (CJTF – Combined Joint Task Force) pod vedením USA, je obnova letiska, rekonštrukcia a opätovné vybudovanie vzletových a pristávacích plôch

pri meste Bagram. Slovenský tábor je súčasťou medzinárodnej vojenskej základne, ktorá leží priamo pri letisku. Vojaci až na malé výnimky pracujú s technikou, ktorú si priviezli z vlasti. V areáli základne si vybudovali aj vlastnú betonáreň.

Americká strana zabezpečuje podporu a služby pre našu ženijnú jednotku v súlade s Dohodou medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Spojených štátov amerických o akvizícii a vzájomnom poskytovaní služieb.

Prínos ženistov

Naša účasť v operácii Trvalá sloboda má pre Slovenskú republiku podľa hlavných predstaviteľov rezortu obrany mimoriadny význam z hľadiska jej me-

Do Iraku nové tváre i technika

Štyridsaťtri príslušníkov našich ozbrojených síl, ktorí pôsobia v operácii Iracká sloboda pod poľským velením od leta minulého roku, nahradilo koncom januára v rámci plánovanej rotácie 62 našich vojakov. Na nádvorí bratislavských kasární vo Vajnorochoch sa v pondelok 26. januára s našimi misionármi rozlúčil minister obrany Juraj Liška, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Cerovský a ďalší funkcionári rezortu.

„Misia slovenských ženistov je na irackej pôde nezastupiteľná. Slovenskí profesionáli si aj tu získali veľmi dobré meno. Verím, že aj vy, ktorí ste pripravení vystriedať svojich kolegov, splníte svoje humanitárne ciele v tejto ťažko skúšanej oblasti v plnom rozsahu. Viem, že táto úloha nebude pre vás ľahká, veď budete ďaleko od svojich blízkych, budete sa musieť spoľahnúť sami na seba a v neposlednom rade na svojich spolubojovníkov. Vážim si vaše rozhodnutie zúčastniť sa na operácii Iracká sloboda a som presvedčený, že v neľahkých súbojoch obstojíte,“ povedal vo svojom príhovore minister J. Liška.

Požehnanie prišiel odchádzajúcim vojakom odovzdať aj biskup František Rábek – ordinár Ozbrojených síl a zborov

SR: „Naším vojakom predovšetkým želim, aby v krajine, do ktorej odchádzajú, boli blízky ľuďom, ktorých tam stretnú, čiže, aby rozličným spôsobom sa snažili predovšetkým pomáhať ľuďom. Samozrejme, že aj situácia je zložitá a komplikovaná, možno bude treba niekedy aj tvrdší zásah, ale aby vždy to robili rozvážne a veľmi zodpovedne, a pochopiteľne, aby ten čas odlúčenia od svojich blízkych neznamenal narušenie vzťahov, ale naopak ich prehĺbenie a posilnenie. No a hlavne, aby sa v zdraví vrátili domov.“ Do kasární vo Vajnorochoch merali cestu aj najbližší príbuzní odchádzajúcich vojakov, predovšetkým z Michaloviec, odkiaľ sú ženy a zo Žiliny a širokého okolia, odkiaľ pochádzajú príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia.

Profesionáli v poľných uniformách pri ceremoniáli nemrkli ani okom, zato v radoch ich najbližších príbuzných nebola núdza ani o slzy. Viacero žien a matiek so slzami v očiach vyprevádzalo ráno svojich chlapcov do operácie Trvalá sloboda v Iraku. „Viete, správy o každodenných útokoch na koalície vojská vedú poriadne znepokojit,“ prezradila dojatá pani z Prešova, ktorá neskývala hrdosť na syna, ale zároveň aj obavy o jeho bezpečnosť. Aj preto sa jednotka posilnila o čatu prieskumu a ochrany, ktorá by sa mala postarať o väčšiu bezpečnosť našich ženistov pred prípadnými teroristickými útokmi. Túto úlohu budú plniť príslušníci 5. pluku špe-

ciálneho určenia zo Žiliny. „Humanitárny charakter našej jednotky je zrejмый, ale pravdepodobnosť ohrozenia jej príslušníkov počas presunov a počas plnenia odborných úloh je v súčasnej situácii príliš vysoká. Vieme, že profesionáli ženijnej jednotky nepatria medzi nováčikov pri plnení takej zodpovednej úlohy, akou je odminovanie - likvidácia minových polí. Posilnenie ich bezpečnosti však považujeme za našu prvoradú úlohu,“ zdôraznil minister J. Liška.

Nový veliteľ slovenského kontingentu v Iraku podplukovník Karol Navrátil bol s prípravou na irackú misiu spokojný: „Hlavný dôraz sme položili na zladenosť tej ženijnej časti jednotky, ktorá bola priradená k čate prieskumu obrany a ochrany, s cieľom zabezpečiť ich bezpečnosť. Nacvičovali sme zabezpečenie presunu jednotky, jej velenie po napadnutí, činnosť v minovom poli a likvidáciu munície, vyvedenie z pasce a potlačenie odporu a tiež preverenie objektov a techniky na prítomnosť výbušných nástrah. Počas prípravy sme využili aj poznatky, ktoré získala jednotka, ktorá už pol roka pôsobí v Iraku. Vyvrcholením bolo záverečné odborné taktické cvičenie vo vojenskom výcvikovom priestore Lešť. Posilnili sme sa aj technicky. Pyrotechnické skupiny sme vybavili dvoma novými odminovacími kompletmi Božena a pre čatu prieskumu a ochrany vezieme dva obrnené transportéry OT-64.“

Prípravil Jozef MICHNICA

Pozdrav od premiéra

Ako vníma opätovné vyslanie ďalších slovenských vojakov do misie v Iraku predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda? Opýtali sme sa ho na to 20. januára, vzápätí po tom, ako sa na ministerstve obrany zúčastnil na veliteľskom zhromaždení v klube MO SR.

„Na zemežuli ešte stále nie sme schopní žiť v mieri a v pokoji, pričom každý normálny človek po tom túži. Tejto túžbe preto treba pomôcť. V čase, keď sa svet spája a globalizuje, by bolo veľmi nečestné a krátkozraké spoliehať sa na to, že naplnenie tejto túžby sa môže uskutočniť bez našej spolupodpovednosti. Ak si my na Slovensku želáme žiť v bezpečí a v mieri, sme povinní k tomu prispieť. Na to potrebujeme aj ľudí, ktorí sa zúčastňujú na mierových misiách. A nielen potrebujeme, ale si ich aj vážime. Preto by som rád bez akéhokoľvek páťosu chcel vyjadriť svoje hlboké presvedčenie, že účasť na takýchto misiách je tým najkrajším prejavom slovenského vlastenectva. Verím, že na všetkých tých, ktorí už v misiách sú, aj na tých, ktorí teraz odchádzajú, budeme môcť byť hrdí. Všetkým želim šťastný návrat k ich rodinám.“

– pv –

Z doterajších 82 vojakov OS SR, ktorí pôsobili v operácii Iracká sloboda, sa v rámci plánovanej rotácie vrátilo 43 príslušníkov nášho kontingentu. Ostatní si svoj mandát predĺžili o ďalších šesť mesiacov. Po rozhodnutí zastúpenie v koalíčných silách zvýši na 110 vojakov. Pôsobenie slovenskej obrany asi 400 miliónov korún.

Veliteľ slovenského ženijného kontingentu v operácii Iracká sloboda podplukovník Ondřej Novosad:

Ženisti a bojovníci

• K svojmu záveru sa blíži už vaša tretia zahraničná misia. Môžete ju porovnať s predchádzajúcimi?

Táto misia sa od predchádzajúcich líši predovšetkým vplyvmi, ktoré pôsobia z hľadiska bezpečnosti na príslušníkov jednotky. V minulosti som mal možnosť spolupracovať predovšetkým s odborníkmi – pyrotechnikmi, konkrétne špecialistami na odminovanie. Na tomto základe sa urobil aj výber ľudí do kontingentu na Slovensku. Po príchode do Iraku sme veľmi skoro zistili, že je tu situácia, v ktorej musíme našich vojakov docvičiť tak, aby to neboli iba dobrí odborníci – ženisti, ale aj dobre vycvičení bojovníci. Inými slovami, museli sme začať vykonávať výcvik, ktorý sa neuplatňoval v žiadnej z predchádzajúcich misií, v ktorých som bol. Po príchode do Iraku sme sa ocitli v priestore, kde sa odohráva asymetrická vojna. Ozbrojené skupiny tu ale pôsobia nielen na koalíčné sily, ale snažia sa rozvracať spoločnosť v procese jej stabilizácie. Na túto činnosť musia koalíčné sily samozrejme reagovať špeciálnymi opatreniami. Preto na našu jednotku dlhodobo vplýval aj vysoký stupeň bojovej pohotovosti. Pri mojej poslednej misii v Kosove v roku 1999 sme takémuto vysokému stupňu ohrozenia boli vystavení veľmi krátko. Potom sa misia rýchlo zmenila na typickú mierovú misiu.

• Na Slovensku sa veľa hovorí o tom, že náš kontingent bude posilnený o špeciálnu jednotku ochrany a prieskumu. Je to skutočne potrebné?

Keď som odchádzal minulý rok do misie, jednou z mojich úloh, ktorou ma poveril náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky, bolo získať skúsenosti na modelovanie tejto jednotky a navrhnúť možné zmeny v jej štruktúre tak, aby sa dosiahol optimálny model jej činnosti. V čase vytvárania našej jednotky sa vychádzalo z určitých predpokladov, z dohôd s našimi partnermi. Situácia tu v Iraku je ale iná ako sa predpokladalo. A treba na ňu reagovať. Túto úlohu som v dohovorenom termíne splnil a navrhol som náčelníkovi generálneho štábu riešenia v rôznych modeloch z hľadiska dostupnosti a technických zdrojov našich ozbrojených síl. Samozrejme, pripomenul som aj to, že je potrebné, aby naša jednotka

mohla pracovať v bezpečnom prostredí. Na základe toho vyšiel určitý model jednotky, ktorá sa nielen rozšírila, ale aj skvalitnila. V súvislosti s posilnením jednotky ma mrzí jedna vec: My neustále hovoríme iba o špeciálnej čate alebo čate ochrany. Aj v našom súčasnom kontingente máme dve družstvá, ktoré plnia úlohy strážnej služby. Chcem zdôrazniť, že jednotka sa riadi zásadou „Jedna misia – jeden tím“ a bezpečnosťou tejto jednotky sa zaoberá každý vojak. Nesmieme pritom všetkom zabúdať aj na to, že hlavnou úlohou našej misie je vykonávať odminovanie. Keďže sme však na základe analýzy zistili, že miestne obyvateľstvo kladne hodnotí našu činnosť, ale zároveň je napádané pokiaľ sa prokoaličné správa, dospeli sme k záveru, že je nevyhnutné náš kontingent posilniť nielen z hľadiska bezpečnosti, ale aj optimalizácie pri plnení odminovacích prác. Okrem posilnenia kontingentu o uvedenú čatu dochádza aj k posilneniu našich odminovacích kapacít o dve zariadenia Božena. K ďalším zmenám dochádza v štabe kontingentu.

• Ako hodnotíte spoluprácu s partner-skými jednotkami v rámci medzinárodnej divízie a koalíčných síl?

Hodnotím ju veľmi pozitívne, to znamená, že naša spolupráca bola predmetná, mala svoj cieľ, mala aj svoj priebeh. Išlo o spoluprácu korektnú na úrovni divízie alebo aj na úrovni jednotlivých brigád a praporov. V priebehu tejto misie sme sa stretli s ústretovosťou a mnohokrát aj s priateľstvom.

Chcem ďalej zdôrazniť, že táto spolupráca sa vyvíjala. Hľadali sme sa jeden druhého, aby sme zladili takpovediac orchester divízie. Tí, čo prídu po nás, to budú mať trochu ľahšie, pretože prídu do naštartovaného systému, kde už veci fungujú.

• Čím môžu vyslúžilci z Iraku obohatiť Ozbrojené sily Slovenskej republiky?

Predovšetkým si myslím, že naši vojaci získali veľmi užitočnú životnú a odbornú vojenskú skúsenosť, veľmi prospešnú pre ich ďalšiu službu v ozbrojených silách. Zvlášť velitelia získali návyky z riadenia jednotky v zložitých bezpečnostných podmienkach, ktoré sú veľmi blízke bojovým.

• Čo vás najviac za uplynulých šesť mesiacov nahnevalo?

Otázka miezd a zahraničných príplatkov profesionálnych vojakov je zrejme téma na samostatný rozhovor. Nahnevali ma však diskusie o tom, či posilniť alebo neposilniť jednotku, ktorá už v misii je. Veď ide o bezpečnosť ľudí. Ďalej ma hnevá to, že v našej armáde sa ešte stále vážne zaoberáme hodnoteniami niektorých amatérov a laikov.

• Čo vás najviac potešilo?

Nemusím dlho hľadať odpoveď. Najviac ma potešil pozdrav od matky príslušníka kontingentu, ktorý som dostal pred Vianocami. To bol asi ten najkrajší okamih v misii, keď som úprimne pocítil radosť. Bol to vianočný pozdrav, v ktorom zaželala všetko najlepšie vojakom kontingentu a aj mne osobne.

plk. Vladimír Mečiar, Irak

Podplukovník Ondřej Novosad vyštudoval ženijný odbor na Vysoké škole pozemného vojska vo Vyškove a potom slúžil vo výsadkovom vojsku. Neskôr absolvoval postgraduálne štúdium na Vojenskej akadémii v Brne. V ďalšom období pracoval na federálnom ministerstve národnej obrany v Prahe a potom slúžil v ženijnom útvaru v Seredi. Po rozdelení čs. armády prešiel do pluku špeciálneho určenia v Žiline, neskôr pracoval ako zástupca veliteľa praporu rýchleho nasadenia v Martine a ako veliteľ útvaru v Seredi. Okrem misie v Iraku sa zúčastnil na misiách v Chorvátsku a Kosove.

Vrtuľníky CH-124 Sea King
slúžia na palubách plavidiel
kanadských námorných síl
Foto US Navy

Kanada

Kanada, rozlohou druhý najväčší štát na svete, je nezávislým domíniom s vlastnou vládou v rámci britského Commonwealthu. Z hľadiska štátneho zriadenia je to konštitučná monarchia s federálnym usporiadaním, ktorá sa administratívne delí na desať provincií a tri teritória. Hlavným mestom je Ottawa.

Formálnou hlavou štátu je britská kráľovná, ktorú ale priamo v Kanade zastupuje vo federálnych záležitostiach generálny guvernér (Governor General) a v provinčných záležitostiach desať provinčných guvernérov (Lieutenant Governor). Etnické zloženie obyvateľstva je veľmi pestré, pričom dominujú obyvatelia britského (asi 28 %) a francúzskeho (asi 23 %) pôvodu. Úradným jazykom je angličtina a francúzština.

Obranný sektor

Kanada je zakladajúcim členom NATO a jej obranný sektor – vzhľadom na geografickú polohu i tesné ekonomické väzby – úzko spolupracuje s obranným sektorom USA. Poslaním kanadského ministerstva národnej obrany (Department of National Defence) a kanadských ozbrojených síl (Canadian Forces) je brániť Kanadu, jej záujmy a hodnoty, brániť v kooperácii s USA územie Severnej Ameriky a podieľať sa na udržaní medzinárodnej bezpečnosti a mieru. Ozbrojené sily okrem toho podporujú civilné zložky iných federálnych organizácií a inštitúcií, podieľajú sa na civilnej obrane, zabezpečujú pátranie a záchranu a poskytujú pomoc pri

rôznych katastrofách. Medzi hlavné výzvy, ktoré kanadský obranný sektor musí riešiť, patria nové hrozby plynúce z medzinárodného terorizmu a šírenia konvenčných zbraní, rastúca zložitost' mierových operácií, nové technológie ovplyvňujúce charakter a spôsob bojovej činnosti, potreba udržiavať vysokú úroveň interoperability s hlavnými spojencami a problémy spojené s náborom a udržiavaním plne profesionálnych kanadských ozbrojených síl na požadovanej úrovni.

Kanada v deväťdesiatych rokoch minulého storočia, v snahe znížiť rozpočtový deficit, postupne znižovala výdavky na obranu, ale od roku 2000 jej obranný rozpočet opäť rastie a v rozpočtovom roku 2002 – 2003 dosiahol hodnotu takmer 9 miliárd USD. V roku 2001 bola z hľadiska absolútnej hodnoty obranného rozpočtu

(7,8 miliardy USD) na šiestom mieste medzi krajinami NATO, ale z hľadiska percenta obranných výdavkov z HDP (1,1 %) až na sedemnástom mieste. Dôvodom na zvýšenie rozpočtu bola najmä potreba čeliť novým asymetrickým hrozbám, boj proti svetovému terorizmu, nutnosť modernizovať výzbroj a vybavenie, ako aj intenzívne zapojenie kanadských ozbrojených síl do mierových operácií.

Ozbrojené sily

Hlavným veliteľom kanadských ozbrojených síl je generálny guvernér. Minister národnej obrany je zodpovedný za celkovú kontrolu a riadenie ozbrojených síl, záležitosti týkajúce sa národnej obrany a pripravenosti na núdzové situácie, ako aj za rozvoj a formulovanie obrannej politiky. Náčelník obranného štábu zodpovedá za vedenie vojenských operácií a pripravenosť ozbrojených síl plniť stanovené úlohy. Vydáva všetky rozkazy a inštrukcie ozbrojeným silám a rieši personálne záležitosti.

Koncepcia kanadských ozbrojených síl je založená na princípe unifikovaných síl, pozostávajúcich z pozemnej, vzdušnej a námornej zložky, v ktorých je do jednej štruktúry integrovaný aktívny a záložný vojenský personál (tzv. koncepcia Total Force). Kým aktívne, pravidelné sily (Regular Forces) predstavujú prostriedok, ktorý je určený na okamžité, pohotovostné riešenie vzniknutých obranných potrieb, záložné sily (Reserve Force) slúžia na podporu a posilňovanie pravidelných síl, ako aj na plnenie tých

Kanada	
Rozloha	9 012 112 km²
Počet obyvateľov	32 miliónov
Hustota obyvateľov na km²	3,3
Dĺžka pobrežia	202 080 km
HDP (2002)	934 miliárd USD
Obranný rozpočet (odhad 2002-2003)	8,9 miliardy USD

obraných úloh, ktoré nevykonávajú pravidelné sily. V ozbrojených silách v súčasnosti slúži 60 500 aktívnych profesionálnych vojakov, 20 000 záložníkov, takmer 19 400 civilných zamestnancov a vyše 3 600 príslušníkov zboru Canadian Rangers.

Kanadské ozbrojené sily sa aktívne zapájajú do mierových operácií pod vedením NATO alebo OSN – v súčasnosti je v zahraničí nasadených vyše 3 500 ich príslušníkov. V rámci plnenia spojeneckých záväzkov Kanada vyčlenila 100 príslušníkov vzdušných síl pre sily NATO AEW v Nemecku a asi 200 kanadských vojakov slúži v rôznych štáboch a veliteľstvách NATO v Európe a USA. Kanadské vojnové lode a námorný personál je začlenený do stálych námorných síl v Atlantiku STANAVFORLANT.

Zvláštne postavenie v rámci kanadských ozbrojených síl má tzv. **Joint Task Force 2**, jednotka špeciálnych síl, ktorá vznikla v roku 1993 a je primárne určená na boj proti teroristom. Podlieha priamo zástupcovi náčelníka obranného štábu a pripravuje sa v podmienkach prísneho utajenia. V rokoch 2001 a 2002 sa podieľala na protiteroristických operáciách v Afganistane.

Pozemné sily (Army)

Štáb pozemných síl začlenený v Hlavnom veliteľstve národnej obrany v Ottawe riadi štyri oblastné veliteľstvá pozemných síl a skupinu jednotiek, ktorá tvorí doktrínálny a výcvikový systém pozemných síl.

Pozemné sily atlantickej oblasti (Land Force Atlantic Area) s veliteľstvom v Halifaxe zahŕňajú pravidelné a záložné pozemné jednotky v štyroch atlantických provinciách. Operačné sily sa skladajú z 3. oblastnej podpornej skupiny, 2. práporu kráľovského kanadského pluku, 4. pluku PVO, 4. ženijného podporného pluku a 3. spravodajskej roty. Záložné sily sú organizačne začlenené do 36. a 37. brigádnej skupiny a 5. hliadkovej skupiny rangerov. Výcvikové centrá sú v Gagetowne a Aldershote. Pozemné sily atlantickej oblasti majú 2 400 aktívnych vojakov, 3 100 záložníkov, 700 rangerov a 700 civilných zamestnancov.

Pozemné sily quebeckej oblasti (Land Force Quebec Area) s veliteľstvom v Montreale pozostávajú z 5. mechanizovanej brigádnej skupiny s 12. obrneným plukom, tromi pešími prápormi 22. kráľovského pluku, 5. ženijným plukom, 5. delostreleckým plukom, 5. logistickým práporom a zabezpečovacími jednotkami. Záložné

Príslušníci 1. práporu kráľovského kanadského pluku s útočnými puškami C7A1 pri bojovom výcviku v zastavanom prostredí
Foto MCB Camp Lejeune

jednotky sú organizované v 34. a 35. brigádnej skupine. LFQA majú spolu 11 700 aktívnych vojakov, záložníkov a civilných zamestnancov, z toho 4 200 v 5. mechanizovanej brigádnej skupine.

Pozemné sily centrálnej oblasti (Land Force Central Area) s veliteľstvom v Toronte sú v podstate rozmiestnené v provincii Ontario. Majú približne 5 000 aktívnych vojakov, 5 400 záložníkov a 900 civilných zamestnancov. Aktívne operačné sily sú sústredené v 2. mechanizovanej brigádnej skupine s 1. a 3. práporom kráľovského kanadského pluku, 2. ženijným plukom, 2. delostreleckým plukom, obrneným plukom, logistickým práporom a zabezpečovacími jednotkami. Záložné sily sú organizačne zoskupené do 31., 32. a 33. brigádnej skupiny.

Pozemné sily západnej oblasti (Land Force Western Area) s veliteľstvom v Edmontone majú 6 000 aktívnych vojakov, 5 700 záložníkov a 1 200 civilných zamestnancov. Aktívnu operačnú zložku LFWA predstavuje 1. mechanizovaná brigádna skupina, ktorá sa skladá z troch peších práporov, tankového pluku, 1. delostreleckého pluku, 1. ženijného pluku, 1. logistického práporu a zabezpečovacích jednotiek. Záložné sily tvoria 38., 39. a 41. brigádu skupinu.

Záložné útvary podliehajúce územným veliteľstvám sú väčšinou postavené len rámcovo a svoje jednotky aktivujú podľa potreby.

Kanadské pozemné sily majú vo výzbroji 114 tankov Leopard C2 (modernizovaná verzia 1A5), 9 ženijných tankov Badger AEV, 9 mostných tankov Beaver a vyslo-

bodzovacie tanky Taurus. Park bojových vozidiel zahŕňa 199 obrnených kolesových vozidiel 8 x 8 Bison v šiestich verziách, 203 prieskumných vozidiel 8 x 8 Coyote (verzia LAV), obrnené kolesové vozidlá 6 x 6 (100 kusov verzie Cougar, 274 verzie Grizzly a 27 dielenskej verzie Husky) a 651 moderných kolesových obrnených vozidiel 8 x 8 LAV III v piatich verziách.

Z 1 143 pásových obrnených transportérov M113A3 v deviatich verziách sa podrobí modernizácii 289 kusov, ostatné budú uložené. Delostrelecké jednotky majú vo výzbroji 76 pásových samohybných kanónových húfnic M109A4+, 28 ťahaných húfnic LG 1 Mk II kalibru 105 mm a niekoľko desiatok ťahaných húfnic C-2 a C-3 kalibru 105 mm. Štvrtý pluk PVO kráľovského delostrelectva má vo výzbroji 34 kusov protiletadlových a protitankových raketových systémov ADATS, 20 kusov protiletadlových dvojkanónov GDF 005 kalibru 35 mm a 10 rádiolokačných systémov na riadenie protiletadlovej paľby Skyguard. Obrnené a pešie jednotky sú vyzbrojené

Ťažké nákladné vozidlo HLVW (Steyr Percheron) kanadského kontingentu, ktorý bol súčasťou síl KFOR
Foto KFOR

protitankovými systémami Eryx a TOW, ako aj protiletadlovými systémami Javelin. Základnou zbraňou jednotlivca sú útočné pušky C7A1 (modifikované M 16) a ich skrátené verzie C8. Na palebnú podporu slúžia guľomety C6 kalibru 7,62 mm a C9 (Minimi) kalibru 5,56 mm, ako aj mìnomety kalibru 60 mm a 81 mm.

Dokončenie v budúcom čísle

Andrej GÁFRIK

KRÁTKO

Americká spoločnosť Northrop Grumman získala od velenia USAF kontrakt v hodnote 48 miliónov amerických dolárov na činnosť kontajnerových zameriavacích systémov radu Litening. Kontakt zahŕňa dodanie podporného vybavenia, prepravných kontajnerov, vnútornú a logistickú podporu kontraktora. Všetky práce sa skončia v septembri 2007.

Brazílsky prezident Luiz Inacio Lula da Silva a indický minister obrany George Fernandes počas svojho krátkeho stretnutia v Dillí prerokovali aj možnú indicko-brazílsku obrannú spoluprácu, vrátane kooperácie v oblasti výroby zbraňových systémov.

Grécko je po Švédsku druhým európskym štátom, ktorý sa pripojí k francúzskemu programu technologického demonštrátora bezpilotného bojového lietadla UCAV (Unmanned Combat Air Vehicle). Dokument potvrdzujúci tento zámer podpísal 19. januára 2004 francúzsky šéf obranného zaobstarávania Yves Gleizes a generálny tajomník pre finančné plánovanie a investície gréckeho ministerstva obrany Spyros Travlos.

Nórska prevádzková divízia Astec Helicopter Services kanadskej spoločnosti CHC získala kontrakt od nemeckého ministerstva vnútra na dodanie a modernizovanie desiatich vrtuľníkov AS332L. Kontrakt v hodnote 64 miliónov kanadských dolárov začne v apríli 2004 a skončí v roku 2007.

V pondelok 26. januára 2004 stratili talianske vzdušné sily nadzvukové stíhacie lietadlo F-16. Stroj sa zrútil do Stredozemného mora asi 15 km severozápadne od Trapani na Sicílii. Pilot sa úspešne katapultoval a z mora ho zachránili príslušníci pobrežnej stráže. Príčina havárie zatiaľ nie je známa.

Južná Kórea vytvorila výskumný tím, ktorého úlohou je vývoj a stavba nových ponoriek s výtlakom 3 500 t. Na dvojročnú vývojovú štúdiu je vyčlenených 1,7 miliardy wonov, ale zatiaľ nebolo rozhodnuté o druhu pohonnej jednotky pre nové ponorky. Podľa niektorých vyjadrení kórejských predstaviteľov nie je nutné vyvíjať ponorky s atómovým pohonom.

Ruská obchodná spoločnosť Rosoboronoexport oznámila, že objem predaja zbraní, ktoré realizovala, dosiahol v roku 2003 rekordných 5,1 miliardy amerických dolárov. Spoločnosť v roku 2003 dodala zbrane do 52 krajín celého sveta a začala kooperáciu s novými zákazníkmi v juhovýchodnej Ázii vrátane Indonézie, Malajzie a Vietnamu.

Briti vybrali tanker

Britské ministerstvo obrany vybralo konzorcium AirTanker Ltd ako dodávateľa tankovacieho a transportného lietadla budúcnosti pre kráľovské vzdušné sily RAF. Základom ponuky konzorcia je dopravné lietadlo Airbus A330-200 poháňané pohonnými jednotkami Rolls-Royce Trent 772B, upravené do podoby označovanej MRTT (Multi Role Tanker Transport). Tankovacie lietadlá A330-200 MRTT nahradia v službe RAF flotilu strojov VC101 a Tristar. Opero-

vať budú z leteckej základne RAF Brize Norton v Oxfordshire. Program zabezpečenia tankovacích a prepravných služieb pre RAF je naplánovaný na obdobie 27 rokov. Jeho hodnota je približne 13 miliárd libier a je to doteraz najväčší obranný kontrakt typu PFI (Private Finance Initiative).

Korvety do SAE

Velenie námorných síl Spojených arabských emirátov podpísalo s predstaviteľmi lodenice ADSB (Abu Dhabi Ship Building) kontrakt v hodnote viac ako 500 miliónov USD na výrobu a dodanie šiestich viacúčelových raketových korviet. Korvety triedy Baynunah s dĺžkou 70 m skonštruuje na základe subkontraktu francúzska spoločnosť CMN (Constructions Mecaniques de Normandie), ktorá postaví vo Francúzsku aj prvé vzorové plavidlo. Zvyšné tri plavidlá a ďalšie dve opčné korvety postavia lodenice ADSB v Abú Zabí. Korvety triedy Baynunah s rýchlosťou 30 uzlov budú vybavené najmodernejšou dostupnou elektronikou a skombinované s najmodernejšími raketovými riadenými zbraňami a hlavnými systémami. Na plavidle bude plne uzavretý hangár a pristávacia plocha pre vrtuľník.

Diaľkovo ovládané strelisko

Grécka spoločnosť Soukos Robots S.A. vyvinula a vyrába pre grécke vojenské námorníctvo a pobrežnú ochranu diaľkovo ovládané guľometné strelisko na vyzbrojenie ľahkých rýchlych plavidiel. Systém ovládania natáča, zameriava a strieľa s nainštalovanou zbraňou. Operátor ovláda celý systém pomocou prilbového zameriavača (primárny mód) alebo pomocou krížového ovládača (joystick). Tým, že operátor zostáva mimo systému a nemusí stáť priamo za guľometom, je chránený pred nepriateľskou strelbou.

Rušič mobilných telefonov

Izraelská spoločnosť Silen-tec sa medziiným špecializuje aj na vývoj a výrobu rádiofrekvenčných elektronických zariadení slúžiacich na rušenie mobilnej telefónnej siete.

Jedným spomedzi množstva ponúkaných výrobkov je výkonný prenosný rušič CTN105 (foto). Hlavnou aplikáciou zariadenia sú protiteroristické aktivity, činnosť pyrotechnických skupín, špeciálne policajné a utajené operácie, ako je napríklad činnosť protidrogových jednotiek. V priestore, kde je aktivovaný rušič CTN105, nie je možné prijímať ani vysielat hovory prostredníctvom mobilnej telefónnej siete. Hmotnosť celého zariadenia s rozmermi 46 x 19 x 37 cm je 14 kg. Dosah zariadenia je do 250 m a líši sa podľa topografie priestoru.

Špeciálna munícia

V Rusku vyvinuli pre potreby ozbrojených síl špeciálnu raketovú mínu so submuníciou. Mína je určená na súčasné ničenie viacerých cieľov – personálu a nepancierovanej techniky. Mína s hmotnosťou do 100 kg má výšku 100 cm a priemer 60 cm. Valcový prepravný a odpaľovací kontajner sa zakope v bránom priestore. Mína po aktivovaní rádiovým signálom vzlietne s pomocou raketového motora nad terén, kde sa oddelí submunícia. Jedna mína pokrýva svojím ničivým účinkom plochu približne 25 000 m². Mína môže vyčkávať v pohotovostnom režime viac ako 30 dní.

Vývoj MKV pokračuje

Americká spoločnosť Lockheed Martin Spacer Systems získala od amerického ministerstva obrany začiatkový kontrakt v hodnote 27 miliónov amerických dolárov na vývoj a predvedenie systému miniatúrnej bojovej časti MKV (Miniature Kill Vehicle) pre systém protiraketovej obrany USA. Maximálna hodnota kontraktu počas celého naplánovaného osemročného obdobia dosiahne až 768 miliónov amerických dolárov. Program MKV realizuje pre divíziu Advanced Systems MDA kozmické a raketové obranné technické centrum pozemných síl Spojených štátov amerických. Divízia Advanced Systems americkej agentúry pre protiraketovú obranu MDA (Missile Defence Agency) manažuje celý program a zodpovedá za jeho integrovanie do amerického národného systému protiraketovej obrany.

Pripravil Miroslav GYŮRÖSI
Foto autor

KRÁTKO

Írsky minister obrany oznámil v nedeľu 25. júna 2004 v štátnej televízii začatie sériovej výroby nového radu raketových striel krátkeho doletu Raad. Strely vyvinuté v Iráne sú určené pre batérie pobrežnej ochrany a na použitie z plavidiel a ich dolet je 150 km. Počas svojho vystúpenia v televízii minister zároveň oznámil začatie výroby radarových navádzacích systémov pre riadené strely Noor.

Ruská federácia a India podpísali kontrakt o dodaní ťažkého lietadlového krížnika Admiral Gorškov (Projekt 1143.5). Rusko dodá zrenovované a zmodernizované plavidlo do roku 2008. Súčasťou kontraktu je šesťnásť bojových lietadiel MiG-29K a osem námorných vrtuľníkov. Suma kontraktu dosahuje 1,54 miliardy amerických dolárov.

Grécke ministerstvo obrany podpísalo s európskym výrobcom riadených striel MBDA kontrakt na dodanie raketových riadených striel vzduch-vzduch MICA a protizemných okrídlených riadených striel Scalp EG / Storm Shadow. Nové riadené strely sú určené pre lietadlá Mirage 2000-5 gréckych vzdušných síl.

Ruská obchodná organizácia Rosoboroneport podpísala s mexickým vojenským námorníctvom kontrakt na dodanie 52 nákladných automobilov URAL 6 x 6. Automobily tohto typu nie sú v Latinskej Amerike novinkou. V ostatných rokoch Rosoboroneport dodal približne 400 nákladných automobilov URAL uruguajským ozbrojeným silám.

Velenie amerických vzdušných síl v spoločnosti Raytheon uplatní opciu kontraktu na výrobu protizemných raketových riadených striel AGM-65H/K Maverick. Opcia kontraktu v hodnote 49,7 milióna amerických dolárov zahŕňa piatu výrobnú sériu, čo je viac ako 1 000 taktických navádzacích a ovládacích sekcií, 35 cvičných navádzacích a ovládacích sekcií a výcvik pilotov a obslúh. Kontrakt skončí v decembri 2005.

Brazília zvažuje svoju účasť na projekte európskeho družicového navigačného systému Galileo. Projekt v sume 3,2 miliardy eur začne v roku 2008. Podľa zástancov systému bude Galileo presnejšou a spoľahlivejšou alternatívou amerického GPS.

Americká firma Boeing dodala USAF v poradí už 1 000. prenosnú rádiostanicu CSEL (Combat Survivor Evader Locator). Rádio CSEL je revolučný bojový vyhľadávací a záchranný systém, ktorý umožňuje bezpečný a rýchly návrat zostrelých pilotov.

Špičková zbraň

pre špičkových strelcov

Vojenské odstrelovačské pušky predstavujú zvláštnu kategóriu zbraní s mimoriadnymi parametrami, ktoré sa ale môžu naplno uplatniť len v rukách vybraných a dokonale vycvičených špecialistov – vojenských odstrelovačov.

Britskí odstrelovači z podpornej roty 1. práporu Írskej gardy vyzbrojení puškami L96 kryjú ženistov, ktorí sa na predmestí Basry usilujú uhasiť ropný vrt
Foto WO2 Giles PENFOUND, Crown Copyright

Puška AWM-F v kalibri .300 WM so sklopnou pažbou a zameriavacím ďalekohľadom 3-12 x 50, ktorú používa nemecký Bundeswehr ako štandardnú odstrelovačskú pušku pod označením G 22. Na špeciálny nosník nad dvojnožkou sa upevňuje noktovízor
Foto Accuracy International

Úlohou vojenských odstrelovačov na bojisku je likvidovať dôležité vybrané osoby v radoch protivníka, ako sú napríklad velitelia, príslušníci špeciálnych jednotiek, osádka alebo obsluha bojovej techniky, ďalej poškodzovať techniku a zbraňové systémy a sťažovať alebo znemožňovať protivníkovi pohyb na bojisku. Okrem toho môžu plniť aj obvyklé úlohy špeciálnych jednotiek, ako je prieskum, pozorovanie bojiska, riadenie paľby ťažších zbraní či navádzanie lietadiel vzdušnej podpory na ciele.

Hlavnou súčasťou výzbroje odstrelovačov je špeciálna odstrelovačská puška, s ktorou musia dokázať zasiahnuť vybrané ciele s vysokou presnosťou na vzdialenosť niekoľko sto metrov alebo až vyššie kilometra.

v ozbrojených silách, policajných zložkách a bezpečnostných službách niekoľkých desiatok krajín.

Vznik a vývoj pušiek radu AW

Špeciálne zložky britských ozbrojených síl osemdesiatych rokov 20. storočia používali odstrelovačské pušky Lee-Enfield L42A1 kalibru 7,62 x 51 mm NATO, ktoré boli modifikáciou staršieho typu No. 4 Mk. I (T) s trojnásobne zväčšujúcim zameriavacím ďalekohľadom. Išlo o kvalitnú a výkonnú zbraň, ktorá sa úspešne uplatnila na mnohých bojiskách, ale v tom čase už bola zastaraná. Jasne to ukázali najmä skúsenosti z bojov o Falklandy v roku 1982 a straty, ktoré Britom spôsobili argentínski odstrelovači vybavení modernejšími zbraňami a zameriavacími prostriedkami. Preto britské

ozbrojené sily ešte v tom istom roku vyhlásili konkurz na novú štandardnú odstrelovačskú pušku s kalibrom 7,62 x 51 mm NATO (.308 Winchester).

Z piatich ponúk zostali vo výbere dve (obe britské) – puška M-85 renomovaného výrobcu Parker-Hale, ktorá už bola zavedená v niektorých štátoch a puška PM (Precision Magazine) novej (založenej v roku 1978), vtedy ešte málo známej firmy Accuracy International. V tvrdých testoch napokon zvíťazila puška PM a Accuracy International získala v roku 1984 kontrakt na dodanie 1 238 kusov. Britské ozbrojené sily zaviedli pušku do výzbroje v roku 1986 s označením L96.

Konštruktér a zakladateľ firmy Accuracy International Malcolm Cooper, vynikajúci športový strelce a britský olympijský víťaz, vyvíjal pušku PM od začiatku ako špičkovú zbraň určenú na presnú streľbu v bojových podmienkach. Nejde teda, ako pri niektorých iných značkách, len o bežnú vojenskú alebo loveckú pušku upravenú na odstrelovačské účely. Celá konštrukcia je podriadená požiadavkám na maximálnu presnosť, spoľahlivosť a jednoduchú obsluhu aj v tých najtvrdších podmienkach.

Úspech v Británii spôsobil, že o novú zbraň rýchlo prejavili záujem aj ozbrojené sily ďalších krajín. Medzi prvými boli Švédovia, ktorí začali výberové konanie na novú odstrelovačskú pušku už v roku 1983. Po rozsiahlych a mimoriadne náročných skúškach z ponuky od deviatich výrobcov napokon vybrali zdokonalenú „arktízova-

nú“ verziu Accuracy International PM označovanú AW (Arctic Warfare) s upraveným záverom, spoľahlivo fungujúcim i pri teplotách $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$ a zasypaní snehom. Kontrakt na dodávku 1 105 kusov zadali v roku 1990 a pušku zaviedli do výzbroje s označením PSG 90. Švédske ozbrojené sily používajú okrem štandardného streliva 7,62 x 51 mm aj podkalibrovú muníciu s jadrom z karbidu volfrámu kalibru 4,81 mm v objímke. Jej ústová rýchlosť má byť vyše $1\,340\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ a doba letu na vzdialenosť 1 000 m polovičná v porovnaní so štandardným strelivom, aj keď za cenu zvýšenia rozptylu asi o jednu tretinu.

Vyrábané verzie

Od roku 1990 sa vyrábajú len rôzne modifikácie verzie AW. V britských ozbrojených silách sa táto verzia označuje L96A1. Británia nakúpila aj pušky AWM v kalibri .338 Lapua Magnum (8,59 mm) a pridela im označenie L115A1.

Odstreľovačské pušky Accuracy International zaradili do výzbroje napríklad aj ozbrojené sily Austrálie, Belgicka, Holandska, Írska, Nového Zélandu, Ománu, Španielska a mnohých ďalších krajín. Nemecký Bundeswehr si ako štandardnú zbraň pre odstrelávačov vybral v roku 1997 verziu AWM-F s kalibrom .300 Winchester Magnum (7,62 mm x 66,5) a s označením G 22.

Pušky AW sa vyrábajú v rôznych verziách na vojenské i policajné účely, pričom každú verziu možno ešte do určitej miery modifikovať podľa požiadaviek zákazníka. Zbrane v kalibri 7,62 x 51 NATO, .338 Lapua Magnum a .300 Winchester Magnum majú pridelený kód NATO. Výrobca zaručuje priemerný počet výstrelův medzi poruchami väčší ako 20 000.

AW – základná vojenská verzia v kalibri 5,56 x 45 N alebo 7,62 x 51 N, s hlavnou dĺžkou 660 mm a zásobníkom na 8 (5,56) alebo 10 (7,62) nábojov. Celková dĺžka cca 1 180 mm, hmotnosť bez dvojnožky 6,2 kg (5,56) alebo 5,9 kg (7,62). Maximálny účinný dostrel 1 000 m.

AWP – policajná verzia v kalibri .243 Winchester alebo .308 Winchester, s hrubostennou hlavnou dĺžkou 610 mm, bez ústovej brzdy a mechanických mieridiel. Celková dĺžka 1 120 mm, hmotnosť 6,5 kg, maximálny účinný dostrel 600 m. Zásobník na 10 nábojov.

AWMP (AW Multi Purpose) – verzia s integrovaným tlmičom na policajné účely v kalibri .308 W, ktorá môže strieľať subsonickú aj supersonickú muníciu. Existuje aj subsonická modifikácia s veľkým dostrelom v novom kalibri 50 SS. Zásobník na 5 nábojov.

AWS/AWS COVERT – v kalibri .308 W so špeciálnou hlavnou s integrovaným tlmičom. Určená na strelbu subsonickou muníciou do vzdialenosti maximálne 300 m. Celková dĺžka 1 200 mm, hmotnosť 6 kg. Verzia COVERT sa prenáša rozložená v malom kufríku.

AWM – vojenská verzia v kalibri .300 Winchester Magnum (dĺžka hlavne 660 mm, celková dĺžka 1 200 mm, hmotnosť 7,1 kg, max. účinný dostrel 1 200 m) alebo .338 Lapua Magnum (dĺžka hlavne 686 mm, celková dĺžka 1 230 mm, hmotnosť 6,8 kg, dostrel 1 400 m). Zásobník na 5 nábojov.

AWV – skrátená a odľahčená verzia pre bezpečnostné zložky v kalibroch 9,1 x 34 LP, 5,56 x 45 N, .223 Rem, .22 BR a 6 BR. Zásobník na 10 alebo 8 nábojov.

AW50 – vojenská zbraň v kalibri .50 BMG /AW50 Improved (12,7 mm) s hlavnou dĺžkou 686 mm, celkovou dĺžkou 1 420 mm a hmotnosťou 15 kg vrátane dvojnožky. Maximálny dostrel 1 500 až 2 000 m, zásobníka na 5 nábojov.

Technický opis

Odstreľovačská puška AW je opakovacieho typu s odsuvným valcovým záverom. Základom konštrukcie je centrálny duralový nosník (šasi), ku ktorému sú pripojené všetky ostatné súčasti, to znamená puzdro záveru s upevnenou hlavnou a záverom, spúšťový mechanizmus a dvojnožka na predpažbí. Ergonomicky tvarovaná pažba s otvorom pre palec a integrovaným lučíkom spúšte je zložená z dvoch škrupinových panelov vylišaných zo zosilneného nylonu. Na nosník sa pripája ôsmimi skrutkami.

Valcový záver s tromi uzamykacími ozubmi (šiestimi pri verzii AWM Super Magnum a AW50) sa uzamyká do prstenca, ktorý je vložený medzi koniec hlavne a osadenie v puzdre záveru. Pri otváraní sa záver otáča o 60° a odsúva len o 107 mm, takže strelec môže mať zalícené aj pri manipulácii so záverom. Konštrukcia vyťahovača a vyhadzovača zabezpečuje vyhodenie prázdnej nábojnice aj pri akokoľvek poma-

lom odsúvaní záveru. Na hornej strane puzdra záveru, ktoré je opracované z masívneho oceľového bloku, je vyfrézovaná integrálna lišta na upevnenie zameriavacieho ďalekohľadu. Trojpolohová páčka poistky je umiestnená bezprostredne za pákou záveru. Kolík úderníka sa vysúva z koncového bloku záveru a slúži zároveň aj ako indikátor napnutia spúšťového mechanizmu. Odpor dvojstupňovej spúšte možno nastaviť v rozsahu 1,6 až 2 kg.

Vymeniteľné zásobníky z oceľového plechu sú podľa verzie pušky buď na 10, 8 alebo 5 nábojov.

Hlaveň je vyrobená z vysokopevnej nerezovej ocele s piatimi alebo šiestimi (podľa kalibru) pravotočivými drážkami so stúpaním 8, 10 alebo 12 palcov (podľa kalibru). Hlavne pušiek AWM Super Magnum majú štyri vonkajšie žliabky. Podľa verzie môžu byť vybavené ústovou brzdou s tlmičom výšľahu. Na hlavne s ústovou brzdou možno namontovať tlmič hluku.

Všetky kovové časti majú špeciálnu povrchovú úpravu s nízkym koeficientom trenia, ktorá zabezpečuje vysokú odolnosť proti vlhkosti a slanej vode, ako aj teploty do $150\text{ }^{\circ}\text{C}$. Nylonové telo sa dodáva buď v olivovozelenej (vojenské účely) alebo čiernej (policajné a bezpečnostné účely) farbe.

Na pažbe je nastaviteľná lícnica a nastaviteľná (vo vertikálnom i pozdĺžnom smere) je i päťka pažby. Na predpažbí sa pripevňuje odnímateľná, sklopná, výškovo nastaviteľná dvojnožka typu Parker-Hale LM6 a pod pažbu sa môže upevniť tretia sklopná podporná noha. Pažba môže byť podľa požiadaviek zákazníka riešená ako sklopná (označenie F – folding stock), čo zníži celkovú dĺžku približne o 200 mm. Na tele pušky je päť ôk na pripevnenie nosných popruhov.

Pušky AW na vojenské účely sa štandardne dodávajú so zameriavacím ďalekohľadom Schmidt & Bender Mk II buď s fixným alebo plynulo voliteľným zväčšením (6 x 42, 10 x 42, 3-12 x 50 alebo 4-16 x 50). Všetky sú vybavené snečnou clonou a filtrom proti laserovému žiareniu. Upevňujú sa pomocou jednodielneho nosiča na integrovanú lištu na puzdre záveru. Tieto denné teleskopy možno doplniť noktovízormi Simrad KN 250 alebo KN 200 so zosilňovačom svetla Gen 2+. Podľa požiadaviek zákazníka môžu byť pušky s ústovou brzdou vybavené aj záložnými mechanickými mieridlami s pevnou muškou a dvoma typmi cieľníka.

Na prenášanie zbrane s príslušenstvom slúži buď masívny alumíniový utesnený kufor alebo pružný vak s čalúnenou výplňou.

Veľkokalibrová puška AW50
Foto Accuracy International

Andrej GÁFRIK

Projekt BrahMos

Samohybné odpaľovacie zariadenie systému BrahMos na kolesovom podvozku Tatra T816 – 6MWR8T 45 373 12 x 12 .1R

India je jednou z najdynamickejšie sa rozvíjajúcich krajín nielen v Ázii, ale aj vo svete. Ambície tejto krajiny sú vysoké a odzrkadľuje sa to aj na stálom náraste jej brannej moci a možností. India investuje značné sumy na nákup zbraní a v ostatnom čase aj na nákup špeciálnych technológií a výrobných kapacít. Napriek množstvu technológií a zbraňových systémov získaných z niektorých štátov Európskej únie a v ostatnom čase aj z USA, zostáva najvýznamnejším partnerom Indie v tomto úsilí aj naďalej Ruská federácia.

India usilovne pracuje na získavaní najmodernejších raketových a iných obranných technológií a najväčšie kontrakty má podpísané práve s Ruskom. Jedným z najzaujímavejších a nepochybne úspešných projektov je program vývoja a výroby univerzálnej nadzvukovej okrídlenej riadenej strely nazvaný BrahMos. Názov projektu vznikol spojením mien dvoch veľkých riek – indickej Brahmaputry a ruskej Moskvy. Rovnaký názov má aj spoločný podnik, ktorý realizuje celý program. Spoločnosť BrahMos vznikla na základe medzivládnej dohody, ktorú podpísali predstavitelia Indie a Ruska vo februári 1998. Partnermi sú indická obranná výskumná a vývojová organizácia DRDO (Defence Research & Develop-

ment Organisation) a ruské strojárské vedecko-výrobné združenie NPOM (Naučno-proizvodstvennoje objedinenie mašinostrojenija) so sídlom v Reutove.

Nadzvukový drahokam

Základom novej spoločnej konštrukcie je ruská nadzvuková okrídlená riadená strela 3M55 zo zostavy komplexu 3K55 Oniks (exportné označenie Jachont). Táto riadená strela dlhá 8,1 m s priemerom trupu 67 cm má štartovaciu hmotnosť 3 000 kg. Strelu poháňa raketovonáporový motor, ktorý spaľuje letecký petrolej T-6 a udeľuje jej maximálnu letovú rýchlosť 2 – 2,5-násobku rýchlosti zvuku. Strela má valcovitý trup, vpredu je umiestnený

kruhový vstup vzduchu k pohonnej jednotke. V jeho strede je nepohyblivý kužeľ difúzéra. Prepravuje sa a štartuje z prepravno-štartovacieho kontajnera TPS.

Detail anténovej jednotky samonavádzacej hlavice riadenej strely BrahMos

Strela má štyri nosné plochy a štyri riadiace plochy. Nosné aj riadiace plochy sú v kontajneri TPS sklopené. Štart sa uskutočňuje pomocou katapultovacieho zariadenia a na získanie letovej rýchlosti strely slúži raketový motor, ktorý je uchytený v zadnej časti strely. Strela je univerzálna a možno ju použiť v širokej škále platforiem. Kolmo môže štartovať z hladinových plavidiel, z ponorených ponoriek a z pozemných stacionár-

Riadená strela BrahMos vo verzii pre použitie z lietadiel

nych aj mobilných odpaľovacích zariadení. Šikmý štart sa plánuje z hladinových plavidiel. Tretím variantom štartu je vypustenie z lietadla. Na kolmý štart je štartujúca zostava vybavená doplnkovým puzdrom, ktoré hermeticky uzatvára vstup vzduchu. V puzdre sa nachádzajú raketové motory náklonu. Po uskutočnení štartu a naklonení riadenej strely do potrebného smeru sa puzdro odstrelí a po nábehu vzduchového potoka sa odhadzuje urýchľovací raketový motor a aktivuje hlavná pohonná jednotka. Rovnaké puzdro sa používa aj v prípade šikmého štartu. Na letecký štart je na nose strely umiestnený aerodynamický kryt, ktorý sa po štarte taktiež odstreluje nabok. Strela je primárne určená proti námorným cieľom a jej dolet (v závislosti od letového profilu) dosahuje až 300 km. Podstatnú časť letu k cieľu prekoná vo výške až 14 km, pričom sa pohybuje maximálnou rýchlosťou. V koncovej fáze útočí na cieľ vo výške 10 – 15 m nad morskou hladinou. Koncové navedenie strely na cieľ zabezpečuje monoimpulzová dvojpásmová aktívno-pasívna radarová navádzacia hlavica. Jej dosah v aktívnom režime činnosti je minimálne 50 km.

Intenzívne skúšky

Prakticky ihneď po založení spoločného podniku BraMos začali intenzívne prípravné práce, ktoré vyvrcholili prvým skúšobným štartom D01 na teritóriu dočasnej strelnice v indickom štáte Orissa. Počas prvej skúšky 12. júna 2001 strela štartovala kolmo a vyskúšalo sa aj natočenie do smeru cieľa a nasledujúce zrýchľovanie. Počas druhej skúšky (D02) 28. apríla 2002 riadená strela štartovala šikmo z rovnakej dočasnej strelnice. Tretí štart (D03) 12. februára 2003 preveril možnosť šikmého štartu z hladinového plavidla na východnom pobreží Indie. Štvrtá skúška sa uskutočnila 29. októbra 2003. Zatiaľ posledná skúška nadzvukovej okrídlenej riadenej strely BrahMos (D05) prebehla 9. novembra 2003. Počas tejto skúšky strela po prvýkrát štartovala zo samohybného odpaľovacieho zariadenia na špeciálnom podvozku Tatra T816.

Model odpaľovacieho zariadenia stacionárneho pozemného systému

Model raketového člnu Projekt 1241 s kontajnermi systému BrahMos

Spoločný podnik BrahMos nemá za cieľ len skonštruovať a vyskúšať nový univerzálny nadzvukový protiletadlový systém. Podnik pripravuje aj jeho sériovú výrobu a organizuje marketing a predaj na trhoch obranných technológií. Podľa vyjadrenia predstaviteľov podniku sériová výroba novej riadenej strely a ostatných komponentov systému bude pripravená v tomto kalendárnom roku. Systémy s riadenou strelou BrahMos výrobca ponúka aj spriatelneným krajinám.

Skutočná univerzálnosť

V súčasnosti sa systém ponúka vo viacerých variantoch, ktoré dokazujú skutočne širokú možnosť nasadenia proti najširšej škále námorných hladinových cieľov. Okrem už spomenutého použitia z hladinových aj podhladinových plavidiel medzi tie zaujímavejšie patrí ponuka stacionárneho pozemného systému pobrežnej ochrany, dva varianty mobilného odpaľovacieho zariadenia a použitie z podzvukových aj nadzvukových lietadiel.

Stacionárny systém je určený na ochranu a obranu pobrežia s plochou väčšou ako 150 000 km², pobrežia s dĺžkou až 600 km alebo na ochranu vzdialenej námornej hranice v architektúre jednotného systému pobrežnej ochrany. Základná konfigurácia systému zahŕňa streleckú batériu s tromi zodolnenými odpaľovacími zariadeniami, riadiaci modul, stacionárne veliteľské stanovište, spojovaciu a prepojavaciu aparaturu, automatizovaný bojový veliteľský systém a technické prostriedky. Opčne sa pre

systém ponúka mobilné veliteľské stanovište a vrtníkový radarový prehľadový systém – napríklad Ka-31 s radarovým systémom Oko.

Celý stacionárny systém môže mať maximálne deväť streleckých batérií, čiže celkovo 36 okrídlených riadených striel BrahMos pripravených na štart. Systém je pripravený na streľbu za menej ako 4 minúty.

Jeden mobilný pozemný variant systému je na kolesovom podvozku MZKT-7930 Astrolog. Indické ozbrojené sily plánujú zaviesť systém na podvozku Tatra T816 – 6MWR8T 45 373 12 x 12 .1R, ktorý vyvinuli v Českej republike. Šesťnápravové kolesové vozidlo poháňa motor Cummins s výkonom 324 kW. Pohotovostná hmotnosť podvozku je 18 440 kg, nosnosť 26 560 kg. Celková hmotnosť vozidla s kabinou riadenia a tromi riadenými strelami v kontajneroch TPS je 45 000 kg. Vozidlo dosahuje na vozovke maximálnu rýchlosť 80 km/h.

India plánuje okrídlenými riadenými strelami okrem hladinových plavidiel a ponoriek vyzbrojiť aj turbovrtuľové hliadkové lietadlá Tu-142 a nadzvukové bojové lietadlá Su-30MKI. Na podvesenie riadenej strely pod lietadlo slúži špeciálny adaptér. Strela určená na použitie z lietadiel sa odlišuje okrem aerodynamicky tvarovaného krytu v prednej časti taktiež štvoricou malých pevných aerodynamických stabilizátorov v zadnej časti urýchľovacieho raketového motora.

Text a foto
MIROSLAV GYÚRÖSI

Podoba samohybného odpaľovacieho zariadenia na podvozku MZKT-7930

Dunajská flotila c. a k. monarchie

Dejiny Dunaja a najmä jeho dolného toku sú spojené s niekoľko storočí trvajúcim konfliktom medzi Osmanskou ríšou a habsburskou monarchiou. Počas ofenzívy habsburských armád v prvej polovici 18. storočia sa aj vďaka silnej dunajskej flotile podarilo posunúť hranice habsburského panstva až k Belehradu. Neskôr zahraničná politika monarchie, orientovaná najmä na udržanie pozícií v Nemecku, viedla však k faktickej likvidácii dunajského loďstva. Obrat nastal až po prehratej prusko-rakúskej vojne v roku 1866, keď sa dualizované Rakúsko-Uhorsko opäť pokúsilo presadiť na Balkáne.

Začiatky „druhej“ Dunajskej flotily, bojujúcej pod habsburským dvojhlavým orlom, sú späté s lodným konštruktérom Josefom von Romako, ktorý sa pri projektovaní nových c. a k. (cisárskych a kráľovských) dunajských vojnových plavidiel inšpiroval americkou loďou USS Monitor. Výsledok jeho práce prevyšil všetky očakávania.

Dunajské monitory

Prvé skutočne moderné plavidlá Dunajskej flotily, monitory S.M.S. (Seiner Majestät Schiff – loď jeho veličenstva) Leitha a S.M.S. Maros, zaviedli do výzbroje v rokoch 1871 – 1872. Išlo o 50 metrov dlhé, dobre pancierované plavidlá s výtlakom 315 ton, vybavené dvoma rýchlobežnými vysokotlakovými parnými strojmi, z ktorých každý poháňal jednu skrutku. Výzbroj sa skladala z dvoch kanónov systému Warendorf kalibru 150 mm, umiestnených spoločne v otočnej

Monitor triedy Temes
Foto archív

veži. Oba monitory boli prvými rakúsko-uhorskými plavidlami so 4,4 cm hrubým pásom nového panciera Bessemer na bokoch. Leitha mala okrem toho pancierovanú aj palubu. Obe plavidlá prešli počas dlhšej služby pod rakúsko-uhorskou vlajkou úpravami, ktoré sa dotkli pohonných jednotiek aj výzbroje. O odolnosti ich konštrukcie svedčí fakt, že trup monitora Leitha, ktorý slúžil aj ako pontón pri dnes už zrušenej stavbe vodného diela Nagymaros, sa zachoval do dnešných dní.

Ďalšie dva monitory S.M.S. Szamos a S.M.S. Körös, ktoré navrhol inžinier Josef Thiel, zaradili do výzbroje v rokoch 1891 – 1892. Pri dĺžke 54 metrov dosahovali výtlak 448 ton. Oba boli vyzbrojené modernými kanónmi kalibru 120 mm s dĺžkou hlavne 35 kalibrov (120 mm/L35), umiestnenými v dvoch jednodielových vežiach (po jednej na pravej a na ľavej strane). Novinkou bola húfnica kalibru 120 mm/L10 umiestnená na korme, ktorá mohla viesť paľbu na ciele kryté vysokými dunajskými brehmi. Lode poháňali dva vertikálne trojčinné parné

stroje typu Schichau. Trupy, paluby, nadstavby a delové veže chránil kvalitný pancier z niklovej ocele.

Tretiu triedu monitorov – plavidiel S.M.S. Temes a S.M.S. Bodrog – dostala Dunajská flotila v rokoch 1903 – 1904. Ich konštrukcia nadväzovala na predchádzajúcu triedu, ale podstatná zmena spočívala v originálnom umiestnení hlavnej výzbroje, pozostávajúcej z dvoch diel kalibru 120 mm/L35, v jednodielových vežiach na bokoch trupu v prednej časti plavidla. Toto unikátne riešenie umožňovalo lodi viesť paľbu oboma kanónmi nielen dopredu alebo dozadu, ale aj na obe strany nezávisle od seba. To sa pri bojovom nasadení ukázalo obzvlášť užitočné v situáciách, keď oba brehy obsadil protivník. Monitory triedy Temes mali pri dĺžke 56 m, šírke 9,5 m a ponore 1,2 m štandardný výtlak 442 t. Na korme – podobne ako pri triede Szamos – bola v nekrýtom postavení umiestnená húfnica kalibru 120 mm.

S.M.S. Körös v kamufláži
používanej do roku 1916

Výzbroj dopĺňali dve rýchlopalné delá kalibru 37 mm a jeden guľomet kalibru 8 mm. Pohon zabezpečovali dva parné stroje typu Schichau, z ktorých každý poháňal jednu lodnú skrutku. Plavidlá dosahovali rýchlosť až 24 km.h⁻¹.

Hliadkové lode a torpéda

Okrem monitorov mala Dunajská flotila vo výzbroji aj menšie bojové plavidlá, v dobovej terminológii nazývané hliadkové lode (*Patrouillenboot* alebo *P-boot*). Na rozdiel od monitorov, ktoré niesli mená prítokov Dunaja, sa označovali písmenami. Prvé plavidlo tejto kategórie zaradili do výzbroje v roku 1895. Hliadková loď „a“ mala výtlak 33 t a bola vyzbrojená jedným 8 mm guľometom. Do vypuknutia 1. svetovej vojny flotilu doplnili ešte hliadkové lode „b“ až „h“. Ich pôvod bol rôzny a rôzna bola aj ich bojová hodnota. Výtlak sa pohyboval v rozmedzí 12 až 39 t a výzbroj od jedného až dvoch guľometov kalibru 8 mm po rýchlopalné delo kalibru 37 mm.

Rakúsko-Uhorsko stálo vo vývoji torpéd od začiatku na čele a veľmi aktívne pristupovalo k riešeniu problematiky ich použitia v boji. Preto neprekvapuje, že v roku 1893 bol do výzbroje Dunajskej flotily zavedený torpédový čln č. 1 (*Torpedoboot Nr. 1*), ktorý na Dunaj dopravili z Jadranu. Mal výtlak 7,5 t a bol vyzbrojený jedným torpédom. Skúšky ale ukázali, že plavidlo tohto typu je na operácie na riekach nevhodné, pretože torpédo sa dalo účinne použiť len pri plavbe proti prúdu. Čln v roku 1907 predali súkromnej plavebnej spoločnosti a až do 1. svetovej vojny slúžil ako remorkér.

Nové konštrukcie

Dunajská flotila sa v predvečer 1. svetovej vojny skladala z troch skupín monitorov (*Monitorgruppe*) a jednej základne hliadkových lodí (*Patrouillenbootstation*). Veliteľom flotily bol fregatný kapitán (*Fregattenkapitän*) Friedrich Grund, ktorý svoju vlajku

vztyčil na monitore Temes. Jednotlivé lode flotily boli rozdelené medzi Dunaj a Sávu.

Na Dunaji boli dislokované dve skupiny monitorov a jedna skupina hliadkových lodí:

- Monitorgruppe Nr. 1, prístav Zemun – S.M.S. Temes (vlajková), S.M.S. Bodrog, hliadkové lode „b“ a „f“;
- Monitorgruppe Nr. 2, prístav Zemun – S.M.S. Szamos, S.M.S. Körös, hliadková loď „c“, 13 podporných plavidiel;
- Patrouillebootstation Pancsova, prístav Pančevo – hliadkové lode „d“ a „g“.

Na Sáve pôsobila Monitorgruppe Sava (prístav Brčko) zložená z najstarších monitorov S.M.S. Maros a S.M.S. Leitha, hliadkovej lode „h“ a troch podporných plavidiel.

Flotilu v priebehu 1. svetovej vojny doplnili štyri plavidlá novej triedy, pomenovanej podľa monitora S.M.S. Enns, ktorý zaradili do výzbroje ešte v roku 1914. Ostatné lode tejto triedy – monitory Inn, Sava a Bosna (do roku 1917 Temes II) – zaradili do výzbroje v roku 1915. Sava a Bosna sa od svojich dvoch predchodcov líšili mierne zväčšeným výtlakom a početnejšou posádkou.

Plavidlá triedy Enns predstavovali najmohutnejší bojový prostriedok c. a k. Dunajskej flotily. Dosahovali štandardný výtlak 536 resp. 600 ton a ich výzbroj bola skutočne impozantná. Hlavnú výzbroj predstavovali dva kanóny kalibru 120 mm umiestnené v spoločnej veži na prove lode. Sekundárna výzbroj sa skladala z troch húfnic kalibru 120 mm jednotlivo umiestnených v pancierovaných barbetách na korme. Dopĺňali ju guľomety kalibru 8 mm v šiestich pancierových otočných vežiach umiestnených na bokoch nadstavby a rýchlopalné delá kalibru 37 a 47 mm, ktorých počet sa v priebehu služby menil. Posádku mala 77, resp. 91 mužov. Pohonný mechanizmus bol podobný ako na monitoroch triedy Temes, ale s väčším výkonom, takže plavidlá dosahovali rýchlosť 24 km.h⁻¹.

Rovnako ako pri monitoroch, aj v kategórii hliadkových lodí došlo po vypuknutí 1. svetovej vojny k výraznému zvýšeniu množstva nasadených jednotiek.

Hliadkové lode počas vojny postupne menili označenie a niesli mená rýb žijúcich v Dunaji a jeho prítokoch. Hliadková loď „f“ niesla od roku 1916 meno Stör a bývalý P-boot „h“ meno Lachs.

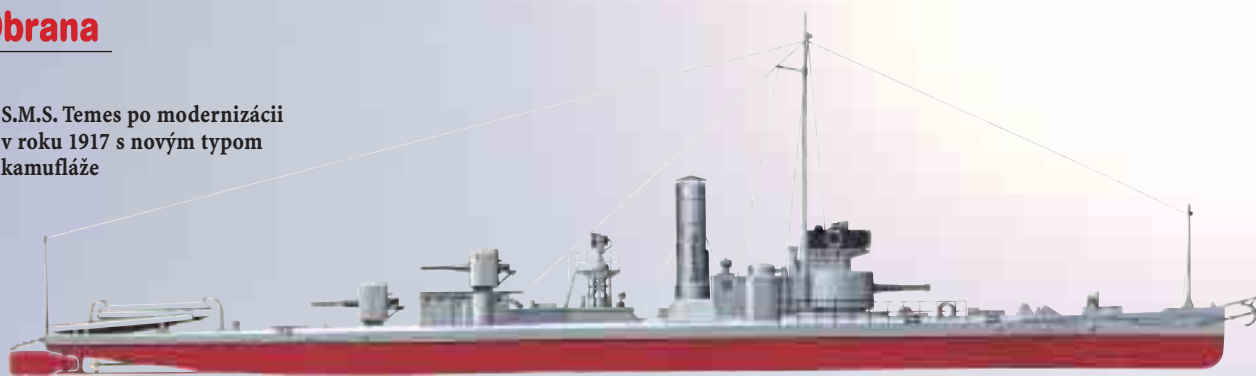
V rokoch 1915 a 1916 prišli do výzbroje hliadkové lode Fogas (pôvodne P-boot „i“) a Csuka (P-boot „k“). Ale najväčším prínosom bola od roku 1916 trieda Wels, ktorá pozostávala z hliadkových lodí Wels (bývalý P-boot „l“), Barsch (P-boot „m“), Compo (P-boot „n“) a Viza (P-boot „o“). Tesne pred koncom vojny postavené plavidlá Stör (II) a Lachs (II) niesli mená lodí stratených v predchádzajúcich bojoch.

Už lode Fogas a Csuka, s rozmermi 36,0/4,6/0,8 m, výtlakom 63,5 t a vyzbrojené jedným delom kalibru 70 mm/L26 v otočnej veži na prove a jedným guľometom kalibru 8 mm, znamenali pokrok v konštrukcii hliadkových lodí. Lode triedy Wels ale boli niečím úplne novým. Výtlak 133 t pri rozmeroch 44,0/6,0/1,0 m a rýchlosť 37 km.h⁻¹, ktorú dosahovali vďaka dvom parným turbínam systému Curtis-AEG, z nich robil veľmi účinný bojový prostriedok. Štyrmi delami kalibru 70 mm/L26, umiestnenými v dvoch dvojhlavňových vežiach po jednej na prove a na korme, doplnenými štyrmi guľometmi kalibru 8 mm, deklasovali všetky dovtedy do výzbroje zavedené lode tejto kategórie. Stör (II) a Lachs (II) niesli dve výkonnejšie delá kalibru 75 mm/L30, ale do bojov 1. svetovej vojny už nezasiahli.

C. a k. Dunajská flotila okrem bojových plavidiel, ako sú monitory a hliadkové lode, používala aj množstvo pomocných a podporných lodí a člnov, ktoré slúžili ako mínonosky, mínolovky, transportné, nemocničné a ubytovacie lode či kuriérne člny alebo sprievodné člny väčších plavidiel. Po vypuknutí 1. svetovej vojny sa lodný park rozšíril o lode zrekvirované civilným plavebným spoločnostiam a plavidlá protivníka, ktoré padli do rakúskych rúk. Počet lodí sa samozrejme menil aj opačným smerom, či už ako dôsledok bojových strát, alebo – najmä v posledných týždňoch vojny pri záverečnom ústupe z Rumunska a Srbska – keď sa plavidiel zmocňovali víťazné armády Dohody.

S.M.S. Temes po modernizácii
v roku 1917 s novým typom
kamufláže

Bojová činnosť

Obnovená c. a k. Dunajská flotila prežila krst ohňom v roku 1878, keď monitory Leitha a Maros podporovali rakúsko-uhorskú armádu pri jej postupe do vnútra Bosny proti prúdu Sávy. Inak až do sarajevského atentátu rozrastajúca sa flotila vykonávala mierovú službu a zúčastňovala sa na občasných demonštráciách sily pred neďalekým Belehradom.

Protivníka videla skôr v silnejúcom rumunskom dunajskom loďstve než v pomerne malej srbskej armáde.

Prvé výstrely 1. svetovej vojny vypálili práve lode Dunajskej flotily v noci z 28. na 29. júla 1914, len niekoľko hodín po tom, čo medzi Rakúsko-Uhorskom a Srbskom začal platiť vojnový stav. Delá plavidiel podporovali nástup armádnej skupiny Potiorek na Belehrad. O niekoľko dní neskôr, 4. augusta, sa Körös pri pokuse odhaliť pozíciu skrytej srbskej delostreleckej batérie dostal do ťažkej paľby a inkasoval šesť priamych zásahov.

Dňa 28. septembra 1914 sa uskúpeniu pozostávajúcejmu z monitorov Temes a Körös, pomocnej minolovky Andor a hliadkovej lode „b“ napriek intenzívnej paľbe srbského delostrelectva a minovým poliam podarilo úspešne prelomiť srbskú obranu a preniknúť do ústia Sávy. Veliaceho dôstojníka poručíka radovej lode (*Linienschiffleutnant*) Olafa Richarda Wulffa za tento čin vyznamenali Rytierskym krížom Vojenského radu Márie Terézie. Srbské delostrelectvo vrátilo úder o niekoľko dní neskôr, keď sa mu podarilo dočasne vyradiť z boja monitor Leitha. Presná paľba umlčala jeho hlavné delostrelectvo a v dôsledku priameho zásahu zahynula posádka veliteľského mostíka. Leitha bola prvým monitorom, ktorý sa pre poškodenia utrhnuté v boji musel uchýliť do dokov v Slavonskej Mitrovici.

Monitor Temes sa už 23. októbra, necelý mesiac po úspechu v ústí Sávy, potopil na ruskej míne neďaleko ostrova Grabovci. Neskôr sa ho ale podarilo vyzdvihnúť a zásadne zrekonštruovať, pričom húfnicu na korme lode nahradili dve delá kalibru 90 mm/L45 v polouzavretých vežiach, umiestnených stupňovito nad sebou v tzv.

superpozícii. Do služby ho opätovne zaradili 23. apríla 1917 a nový monitor Temes (II) triedy Enns, ktorý spustili na vodu v júli 1915, preto premenovali na S.M.S. Bosna.

Ruské míny sa stali osudné aj monitoru Inn, ktorý sa potopil po náraze na jednu z nich počas presunu 1. divízie monitorov medzi prístavmi Cernavoda a Braila. Aj tento monitor sa neskôr podarilo vyzdvihnúť a na jar 1918 opäť zaradiť do výzbroje. Výbuch míny ale pripravil o život náčelníka štábu Dunajskej flotily korvetného kapitána (*Korvettenkapitän*) von Förstera.

Flotila sa pre zmeny v počte plavidiel a rozširovanie operačného priestoru musela počas vojny zreorganizovať. Po zaradení lodí triedy Enns vznikla 1. a 2. divízia monitorov (*Monitordivision*). Divízie sa ďalej členili na bojové skupiny, ktoré pozostávali z dvoch monitorov, hliadkovej lode, minovej a pomocnej skupiny. Tzv. oddiel Wulff (*Flottillenabteilung Wulff*) bol účelovým zoskupením vytvoreným špeciálne na operácie v Čiernom mori.

Hviezdne chvíle c. a k. Dunajskej flotily prišli po porážke Rumunska na jar 1918. Časť flotily, pozostávajúca okrem iných plavidiel z monitorov Bodrog, Bosna, Szamos, Körös a hliadkových lodí Wels a Barsch, sa pod velením hrdinu srbského ťaženia Olafa R. Wulffa preplavila cez Čierne more a 12. apríla 1918 vplávala na vnútornú rejdú ruského prístavu Odesa. Wulffova skupina po doplnení zásob pokračovala cez Očakov do zálivu Dneprovský liman, kam ústia rieky Dneper a Bug. Bodrog, Szamos, Wels a Barsch sa presunuli do prístavu Cherson v ústí Dnepra. Odtiaľ operovali proti prúdu rieky až po Nikopol, podporujúc pri tom južné krídlo rakúsko-uhorskej skupiny armád Böhm-Ermolli. Druhá časť skupiny, pozostávajúca z monitorov Bosna a Körös, operovala z prístavu Nikolajev proti prúdu rieky Bug až po Voznesensk, kde okrem

iného asistovala pri potlačení miestnych revolt. Bojovú činnosť plavidiel Dunajskej flotily v Čiernom mori zabezpečovala odmiňovacia skupina zložená z hliadkových lodí Compo, Viza, Fogas a Csuka, upravených na zneškodňovanie mín. Skupina operovala z prístavu Sulina v ústí Dunaja.

Koniec flotily

Návrat z Čierneho mora už prebiehal v znamení rozkladu starej monarchie. Všetky bojové plavidlá, ktoré operovali v Čiernom mori, sa v dňoch 9. až 12. septembra sústredili v rumunskej Braila a po spojení s časťou flotily vedenou monitorom Enns kryli ústup rakúsko-uhorskej armády z Balkánu. Pri jednej z takýchto operácií Bodrog za zníženej viditeľnosti uviazol na plytčine neďaleko rumunského prístavu Turnu-Severin. Pokusy monitora Sava a troch remorkérov stiahnuť ho z plytčiny neuspeli. Než sa srbské jednotky zmocnili lode, podarilo sa evakuovať iba posádku.

C. a k. Dunajská flotila zakončila svoju poslednú plavbu v budapeštianskom prístave Óbuda. Dňa 6. novembra 1918 zo sťažňov lodí slávnostne stiahli rakúsko-uhorské vojnové vlajky a flotila prestala existovať. O ďalšom osude plavidiel rozhodovala Národná spojenecká komisia pre rozdelenie plavidiel bývalého nepriateľa (Naval Allied Commission for the Disposal of ex-Enemy Vessels – NACDEV).

Ešte predtým, než skončili v rukách Dohody, sa monitory Leitha, Szamos a Inn pod vlajkou Maďarskej republiky rád stretli v bojoch o ďalší osud Slovenska s československými légiami. Československo, ktoré nemalo vlastné bojové plavidlá, proti nim nasadilo aj pancierové vlaky s posádkami zloženými väčšinou z bývalých príslušníkov rakúsko-uhorského námorníctva. NACDEV

po porážke bolševickej republiky rozdelil bojaschopné monitory medzi Rumunsko a Juho-sláviu, kým hliadkové lode v pomerne krátkom čase skončili opäť v rukách Maďarska. O odolnosti a bojovej hodnote lodí bývalej Dunajskej flotily svedčí aj to, že väčšinu z nich ešte o dvadsať rokov neskôr čakala účasť v 2. svetovej vojne.

Andrej ŽIAROVSKÝ

S.M.S. Leitha. Kresba Erwin SIECHE

Generál cára Petra Veľkého

Po porážke posledného stavovského povstania Františka II. Rákociho viacerí kuruckí dôstojníci emigrovali z Uhorska a v cudzine urobili významnú vojenskú kariéru. Jedným z nich bol Adam Mariáši, príslušník starého šľachtického rodu z Markušoviec.

Údaje o jeho detstve a mladosti, ako aj posledných chvíľach života sa nezachovali, takže nepoznáme miesto a dátum jeho narodenia ani skonu, no jeho vojenská kariéra sa dá zrekonštruovať pomerne spoľahlivo. Adam Mariáši sa k povstaleckému vojsku kniežaťa Františka II. Rákociho pridol spolu s viacerými príbuznými hneď roku 1703 za prvého ťaženia, ktorého cieľom bolo Horné Uhorsko, čiže územie Slovenska.

Pod Rákociho zástavou

Dnes sa dá už len ťažko posúdiť, či motívom k tomuto kroku bolo nadšenie alebo jednoducho obava o rodové majetky nachádzajúce sa na Spiši a v Gemeri. O kurucoch sa totiž oprávnené tradovalo, že sa neraz väčšmi venovali rabovaniu než disciplinovanému plneniu vojenských a bojových povinností.

Mladý, šikovný dôstojník Mariáši neušiel pozornosti nadriadených. V hláseniach či listoch ho viackrát spomenul aj hlavný veliteľ povstaleckého vojska generalissimus Mikuláš Berčéni. Napríklad v liste z 8. januára 1705 oboznamuje Rákociho o bojových akciách v okolí Nitry a spomína, že poručík Mariáši sa vyznamenal pri Veľkom Cetíne, keď zachránil trén (vozatajstvo) Andrášiho pluku pred útočiacim cisárskym vojskom. V liste z 15. januára zasa Berčéni hlási kniežaťu, že Mariáši s celým vozatajstvom úspešne dorazil k nemu do hlavného stanu v Cabaji.

V júli 1705 bol Mariáši mimoriadne povýšený na majora a vymenovaný za veliteľa dvorského pluku karabínierov. Viackrát osobne doručoval listy či ústne dôverné správy medzi Berčénim a Františkom II. Rákocim. Zaiste si získal sympatie i dôveru kniežaťa, ktorý ho roku 1706 vymenoval za svojho generálneho adjutanta, čiže hlavného pobočníka. Výkon tejto funkcie však nespocíval v protokolárnych povinnostiach na kniežacom dvore, ako by sa zdalo, ale predovšetkým v oblasti organizácie a výcviku vojsk, riadení ich súčinnosti a neraz aj vo verbovaní a zriaďovaní nových povstaleckých jednotiek či dopĺňaní kuruckých oddielov oslabených dezerciami.

Mariáši sa ako poľný emisár kniežaťa na dôležitých a kritických úsekoch povstaleckej armády musel osvedčiť, lebo roku 1709 bol povýšený na plukovníka a zároveň ustanovený za veliteľa husárskoho pluku. Pod jeho velením potom pluk bojoval až do

posledných chvíľ proti-habsburského stavovského odboja, vrátane poslednej veľkej bitky, ktorá sa odohrala 22. januára 1710 pri obci Romhány neďaleko Vacova (Vácu). Potom sa Mariášiho silne zdecimovaný pluk takmer rok potuloval po území Slovenska.

V januári 1711 knieža Rákoci povolal svojho niekdajšieho adjutanta k sebe. Mariáši sa zúčastňoval na dôležitých poradách a rokovaniach, okrem iného aj s cisárskym maršalom Jánom Pálfim, o podmienkach uzavretia mieru. Mariáši sprevádzal knieža aj v poľskej emigrácii a aby získal peniaze, obrátil sa na svoju manželku, ktorá istému gdanskému obchodníkovi dala viacero sudov dobrého tokajského vína s tým, že príslušnú sumu mu odovzdá v Poľsku. Peniaze sa však k Mariášimu nedostali, lebo o obchode sa dozvedeli cisárske úrady a uvrhli jeho manželku i dcéru na niekoľko mesiacov do žalára.

V službách cára

Na jeseň 1712 Mariáši požiadal o prijatie do cárskej armády. Jeho žiadosť ihneď akceptovali a priznali mu aj hodnosť dosiahnutú v stavovskom vojsku. Hneď nasledujúci rok mal ruský plukovník Mariáši možnosť preukázať svoje vojenské kvality a schopnosti vo vojne proti Osmanskej ríši a vzápätí (koncom roka 1713) aj na severnom fronte, kde cárska armáda bojovala proti Švédom.

Roku 1715 cár Peter Veľký vymenoval Adama Mariášiho za generála a hlavného veliteľa ruského husárskoho vojska, ktoré tvorili štyri pluky. Pod jeho velením ešte ten istý rok bojovali proti švédskej armáde vo Fínsku.

Zlomom v kariére generála Mariášiho sa stala (tzv. prvá) rakúsko-turecká vojna, ktorá vypukla roku 1716. Keď sa generál dozvedel, že predstavitelia uhorskej stavovskej emigrácie na čele s Františkom Ráko-

cim verbujú niekdajších kurucov do zbrane, požiadal o uvoľnenie z cárskej armády. V Chotíne (dnes Chotyň na Ukrajine), ktorý vtedy patril pod správu Osmanskej ríše, sa Mariáši pridol k auxiliárnemu zboru, ktorému velil niekdajší kurucký generalissimus Berčéni. Podľa sultánskeho fermánu (nariadenia) zo 6. augusta 1717 bol Berčéniho zbor podriadený pod velenie tatárskeho chána Chalima Ghiraja. V uvedenom liste sa spomína aj „uhorský hlavný kapitán Mariáši, ktorý má 180 jazdeckých vojakov a 200 koní“.

Sultánovi kuruci

Svedectvo ďalšieho sultánskeho listu datovaného 13. novembra 1717 zachytáva početný stav uhorských pomocných jednotiek pri jesennom prerušení bojovej činnosti: „Podľa súpisu uhorských vojsk sa v okolí Ruščuka teraz nachádza 62 dôstojníkov a 91 mužov generála Berčéniho a 32 dôstojníkov a 72 mužov generála Mariášiho, ktorým treba prideliť zimné ubytovanie, lebo inak hrozí, že sa určite rozprchnú ...“ Početný stav uhorských síl bojujúcich po boku Turkov je viac než výrečný, zodpovedá totiž len síle necelého práporu.

Požarevackým mierom uzavretým 21. júla 1718 sa vojna skončila. Pre Osmanskú ríšu neúspešne, čo sa odzrkadlilo aj na ďalšom osude ich spojencov – niekdajších kurucov vrátane Adama Mariášiho, ktorého František II. Rákoci, žijúci v tureckom meste Tekirgad (známom aj pod názvom Rodošto), vyslal rokovať k ruskému cárovi. Peter Veľký po dlhom čakaní síce prijal svojho niekdajšieho generála, no pomoc uhorským emigrantom ani jemu osobne neposkytol, lebo to nebolo v súlade s ruskými mocenskými záujmami.

Niekdajší kuruckí bojovníci prestali byť zaujímaví nielen pre Rusko, ale časom aj pre Osmanskú ríšu. Postupne starli a Vysoká Porta poskytovala viacerým z nich len skromný žold, z ktorého sa dalo ako-tak vyžiť. Medzi tými, čo takto živorili, bol aj Adam Mariáši. Pretlkal sa v Moldavsku, až sa napokon usadil v Chotíne, kde takmer v zabudnutí zomrel pravdepodobne koncom roka 1736.

PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.
Vojenský historický ústav

Kurucký plukovník

Vojenské rekreácie

Oddych pre 13 308 rekreantov – presne toľko miest ponúka Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia (VÚSZ) v troch rekreačných zariadeniach, ktoré má k dispozícii v rámci domácich rekreácií. K týmto číslam sa dá pripočítať 1 244 miest v detských táboroch vo vojenských rekreačných zariadeniach. Informácie o domácich rekreáciách nám poskytli pracovníci oddelenia zabezpečenia rekreácií VÚSZ, vedúci oddelenia kpt. Ing. Gustáv Tarcsi a Darina Jonášová, ktorá zodpovedá za oblasť domácich rekreácií.

ácii v posledných piatich rokoch. V letných prázdninových mesiacoch by sa mali uprednostňovať rodiny s deťmi. Ak nie sú záujemcovia, môže poukaz na rekreáciu dostať aj osoba, ktorá bola na rekreácii aj minulý rok. Taktiež platí, že v jednom roku by nemal záujemca dostať zahraničnú a zároveň domácu rekreáciu. Záleží len na rozhodnutí komisie a veliteľovi, ktorý má rozhodujúcu právomoc.

Každý, kto má záujem o domácu rekreáciu, získa všetky potrebné informácie u distribútora poukazov v jednotlivých útvaroch. V rezorte pracuje 23 distribútorov, ktorý absolvujú každý rok školenie na VÚSZ.

„Do konca januára sa musia nevyužívané poukazy vrátiť k nám na VÚSZ. Po tomto termíne rozdeľuje naše oddelenie nevyužívané poukazy záujemcom v rámci ozbrojených síl. Prakticky každý deň sa u nás telefonicky informuje okolo 60 ľudí a navštívi nás okolo desať žiadateľov o rekreáciu,“ poznamenáva D. Jonášová. Riaditelia vojenských zotavovní majú možnosť prideliť a skrátené niekoľkodňové pobyty, ak majú voľnú kapacitu. Aj takéto poukazy je nutné uverejniť v rozkaze veliteľa s jeho súhlasom. Väčšinou takúto možnosť využívajú vojenský dôchodcovia.

„Vo Vojenskej zotavovni Taranské Zrubu máme v tomto roku naplánova-

ných 5 728, na Smrekovici 4 000 a na Zemplínskej širave 3 580 lôžok,“ dozvedáme sa od kpt. G. Tarcsiho. Profesionálni vojaci, vojaci prípravnej služby a zamestnanci platia jednu tretinu z celkovej hodnoty poukazu. Dve tretiny ceny dostanú ako príspevok od zamestnávateľa. Deti do 10 rokov platia jednu štvrtinu. Dôchodcovia do 62 rokov platia polovicu hodnoty poukazu. Dôchodcovia nad 62 rokov platia jednu štvrtinu z celkovej sumy za poukaz.

Detské tábory

V detských táboroch v Tatranských Matliaroch a Tatranských Zruboch sa bude tento rok rekreovať 544, na Smrekovici 160 a na Zemplínskej širave 540 detí. „Už v minulom roku sme zabezpečovali v spolupráci s vojenskými rekreačnými zariadeniami dopravu detí zo zberných miest na Slovensku do miesta rekreácie. Na každom poukaze je príloha, kde sú vyznačené všetky potrebné údaje pre rodičov, vrátane presného plánu cesty zberového autobusu.

Pridelovanie poukazu dôchodcom

Dôchodcovia si musia podávať žiadosti na rekreáciu tiež na VÚSZ. Žiadosť musí obsahovať meno, dátum narodenia, presnú adresu, kedy, kde a kam chce žiadateľ ísť a koho chce zobrať so sebou. Okruh ľudí je presne vymedzený zákonom. Všetci ostatní, ako napríklad druh, družka, môžu ísť, ale len za plnú úhradu. Zmena nastala aj v oblasti potvrdzovania

Koncom augusta dostávajú pracovníci oddelenia zabezpečenia rekreácií z trenčianskeho vojenského štatistického úradu prehľad počtov osôb v jednotlivých útvaroch a tiež štruktúru ozbrojených síl. „Po spracovaní týchto informácií a po uzavretí zmlúv s vojenskými zotavovňami rozdeľujeme v októbri a novembri poukazy na ďalší rok distribútorom,“ vysvetľuje kpt. G. Tarcsi. Poukazy na rekreácie putujú aj do šestnástich rozpočtových organizácií. „Z rekreačných zariadení dostávame určitý počet miest na sezónne a mimosezónne pobyty. Do sezónnych pobytov zaraďujeme jarné prázdniny, letné prázdniny, Veľkú noc, Vianoce a Silvester. Ostatné sú mimosezónne,“ informovala nás D. Jonášová.

Rozdeľovanie poukazov

Poukazy na rekreácie putujú na hlavné distribučné miesta. Odtiaľ sa rozdeľujú do podriadených útvarov. „Podľa Smernice MO SR o poskytovaní rekreačnej starostlivosti vo vojenských zotavovniach v pôsobnosti MO SR číslo 13/2003 veliteľ útvaru zostavuje komisiu, ktorá na základe žiadostí rozhoduje o pridelení poukazov,“ zdôrazňuje D. Jonášová a prináša i ďalšie informácie: „Prednosť by mali mať ľudia, ktorí sa neúčastnili na rekre-

Ceny zostávajú

Zdaňovanie príspevku

Doteraz sa zdaňovali len príspevky na zahraničné rekreácie. Od roku 2004 sa zdaňujú aj príspevky na domáce rekreácie. Podľa zákona 595/2003 Z. z., ktorý rieši otázky zdaňovania príjmu a platí od 1. januára 2004, sa príspevok na rekreáciu zdaňuje 19 percentami. Týka sa to všetkých rekreantov. „Všetci zamestnanci rezortu obrany, t. j. profesionálni vojaci a zamestnanci, majú povinnosť uviesť v rozkaze svojho nadriadeného pridelenie poukazu. Na základe uve-

deného zákona a rozkazu je každý majiteľ poukazu povinný zaplatiť 19-percentnú daň z poskytnutého príspevku. Toto upozornenie bude aj na poukazoch, ale až v budúcom roku, pretože tie súčasné boli zadávané do tlače v lete a zákon bol prijatý koncom roka 2003. U poberateľov dôchodkov systém zdaňovania zabezpečuje VÚSZ. Chceme, aby to bolo čo najefektívnejšie,“ pripomína D. Jonášová.

Na úhradu cestovného majú nárok len dôchodcovia od 60 do 70 rokov. V tomto prípade je to polovica cestovného. Platí to aj pre manželku, ale musí byť poberateľkou dôchodku. Dôchodcovia nad 70 rokov platia evidenčné cestovné.

prideleného poukazu vojenskému dôchodcovi. Predtým poukaz na rekreáciu potvrdzoval dôchodcovi bývalý zamestnávateľ alebo príslušná vojenská správa, kde bol v evidencii. Od účinnosti zákona číslo 114/1998 Z. z., v ktorom sa riešili otázky sociálneho zabezpečenia, poukaz vojenskému dôchodcovi pridružuje a potvrdzuje Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia v Bratislave. V súčasnosti je to podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Nárok na príspevok na rekreáciu majú aj vdovy po vojakoch – poberateľky vdovského výsluhového dôchodku a poberatelia sirotského výsluhového dôchodku.

Prísnejšie postihy

Pracovníci oddelenia zabezpečenia rekreácií nás upozornili i na ďalšiu zmenu v oblasti využívania poukazov na domácu rekreáciu. Držiteľ poukazu musí dodržiavať lehotu, a to 30 dní pred nástupom ohlásiť svoj príchod do konkrétneho rekreačného zariadenia. „Po skúsenostiach z minulosti sme sa rozhodli prísnejšie sledovať plnenie tejto povinnosti. Ak 30 dní pred nástupom na rekreáciu nedostane zotavovňa písomné, telefonické alebo faxové oznámenie o príchode, môže riaditeľ vojenskej zotavovne ponúknuť poukaz inému záujemcovi. Stáva sa totiž, že napríklad pred vianočnými sviatkami hľadáme toho, komu je poukaz pridelený. Uvediem konkrétny príklad z minulého roka. Do zotavovne v Tatranských Zruboch neprišli v deň nástupu rekreanti s prideleným poukazom a ani po stanove-

nom termíne nenahlásili svoj príchod do zotavovne. Zotavovňa pridelenila poobede poukaz náhradníkovi. Problémy nastali večer o šiestej, keď prišla päťčlenná rodina so spomínaným poukazom. Dožadovali sa ubytovania a boli veľmi urazení, že na ich mieste sú ubytovaní náhradníci. Aj preto uvažujeme o zavedení stor-no poplatkov, tak ako v systéme zahraničných nakupovaných a výmenných rekreácií. Chcel by som zdôrazniť pre verejnosť a hlavne pre veliteľov, že poukaz je cenná, a nie kus papiera,“ pripomenul kpt. G. Tarcsi. Nočnou morou pre pracovníkov oddelenia sú poukazy, ktoré zostávajú nevyužívané v zásuvkách písacích stolov v jednotlivých organizačných zložkách ozbrojených síl. Pritom vždy sa nájdu ľudia, ktorí by s radosťou využili možnosť oddýchnuť si v rekreačných zariadeniach.

Budúcnosť

Pracovníci oddelenia zabezpečenia rekreácií, ako aj personál vo vojenských zotavovniach sa vždy snažili o to, aby boli spokojní všetci rekreanti. Podľa nich v každom turnuse sa nájdu veční nespokojenci, ktorí všade hľadajú nedostatky. Takíto ľudia potom dokážu zneprijemniť dovolenku aj ostatným rekreantom. „Veľký záujem je o lyžovačku v horských strediskách. Zabezpečenie rekreačnej starostlivosti v ďalších takýchto renomovaných lyžiarskych strediskách ale zostáva otázkou finančného a zmluvného zabezpečenia,“ pripomenula Darina Jonášová. Informácie o zahraničných rekreáciách prinesieme v niektorom z ďalších čísel nášho dvojtyždenníka.

Milan ČIPKA

Foto Peter DOVINA, Jozef MICHNICA

Všetky ďalšie informácie poskytnú pracovníci oddelenia zabezpečenia rekreácií VÚSZ na adrese: Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia, Špitálska 22, 832 47 Bratislava, Tel. 0960 31-60-73. alebo na internetovej adrese: www.vusz.sk

Nadporučík
Kamil Glovňa
pri príprave na let

„Povolanie pilota sa nedá robiť na polovičný výkon. Keď v ňom chce človek niečo dosiahnuť, musí sa mu venovať naplno, často aj vo svojom voľnom čase a podriaďiť mu celkovú filozofiu svojho života,“ s presvedčením vyhlásil veliteľ leteckého krídla podplukovník Jozef Takács a nespokojne sa pozrel von z okna svojej kancelárie na snehovú nádielku, ktorá zasa na nejaký čas pribrzdila letecký výcvik na Sliači.

„Knipel“ si žiada celého človeka

Veliteľ krídla

Rodák z Nových Zámkov od malička túžil byť pilotom. Keď sa ním v roku 1986 po absolvovaní Vysokej leteckej školy v Košiciach stal, jeho ďalším snom bolo lietať na MiG-29. Cesta za týmto snom ale nebola jednoduchá. Jozef najskôr slúžil v pardubickom leteckom stíhaacom pluku, potom v Plzni, nejaký čas vychovával v Košiciach ako inštruktor lietania nových adeptov lietania a po rozdelení federálnej armády nadlho zakotvil na Záhorí. Na leteckej základni v Malackách bol veliteľom roja, zástupcom veliteľa letky, náčelníkom letovej bezpečnosti základne i letovodom.

„Až moja štvrtá žiadosť o premiestnenie k MiG-29 bola úspešná. Bez ohľadu na to, čo sa hovorí, je tento stroj jednoznačne

špičkou. Bodaj by sme mali viac lietadiel pripravených na lietanie. Ľudí máme porovnateľných s pilotmi v armádach NATO. Potrebujeme len lepšie materiálne-technické zabezpečenie, dostatok lietadiel a letových hodín. Koniec koncov aj pri spoločnom výcviku s pilotmi z Holandska či Veľkej Británie sa ukázalo, že pri dodržaní týchto predpokladov sme im rovnocennými partnermi. V poslednom období sa výrazne zlepšila aj úroveň jazykovej pripravenosti lietajúceho personálu,“ hodnotí situáciu skúsený veliteľ, ktorý má nalietaných vyše 1 500 hodín. Väčšinou na lietadlách MiG-21, Su-22, L-29, L-39 a MiG-29.

Letecký Benjamín

Medzi nastupujúcu leteckú mláď v leteckom krídle patrí pilot prvého roja nadporučík Kamil Glovňa. Aj jeho ešte v rodnom Poprade priťahovalo lietanie. Na vojenskú školu chcel ísť už po skončení základnej školy. Vtedy však rodičia trvali na tom, aby počkal do maturity, a keď ho tá vojencina a lietanie bude aj potom baviť, tak nech to skúsi. Tak aj urobil. I keď najskôr začal v Košiciach študovať technický smer. „V ten rok pilotku neotvárali, a tak som na ňu prestúpil až o rok, po úspešných prijímačkách. Pred vyše štyrmi rokmi som školu ukončil a nastúpil sem, na Sliač. Najskôr som lietel na L-39, až som sa po dvoch rokoch, keď odišlo do zálohy mnoho skúsených pilotov, dostal konečne na MiG-29,“ približuje svoju anabázu Kamil, ktorý je aj so svojimi kolegami už štyri roky najmladší v krídle. V tomto lete by k nim konečne mali nastúpiť noví absolventi pilotky...

V predchádzajúcom roku toho veľa nenalietal. Väčšinu času presedel

v školských laviciach, kde úspešne ukončil štúdium angličtiny a získal osvedčenie STANAG-3. Teraz by sa rád znova dostal viac do vzduchu. Vie, že k tomu, aby bol plnohodnotným pilotom, mu ešte mnohé chýba. Okrem iného aj odpal rakiet na strelnici, streľby neriadenými raketami proti pozemným cieľom, ale i splnenie určitých cvičení v noci a za sťaženej viditeľnosti. Potrebuje lietať a znova lietať.

„Je to podobné ako v hre Človeče, nehnevaj sa. Aby som mohol postúpiť vo výcviku o políčko, musím mať splnenú prechádzajúcu úlohu, ale keď sa stanú nepredvídateľné veci, ktoré lietanie zabrzdia či zastavia, musím sa vrátiť a začínať odznova,“ hovorí nadporučík Glovňa. V priebehu svojej doterajšej leteckej kariéry sa už stihol vo vzduchu „zraziť“ aj s vtákom, našťastie menším, ktorý nenarobil na lietadle škody (zostalo po ňom len perie na nohe podvozka) a pri jednom pristáti na MiG-29 mu zlyhal brzdiaci padák. Neskrýva, že sú situácie, keď sa pilot nemôže zbaviť strachu či určitej zodpovednosti.

„Ten, kto tvrdí, že nemá strach, vlastne nemá ani pocit zodpovednosti. A bez toho sa jednoducho nedá lietať. Čím viac hodín má pilot nalietaných, tým má väčšie sebavedomie, ale to by ho nemalo zvädzať k presvedčeniu, že je neomylný a že si môže dovoliť všetko. Piloti z krajín aliancie, s ktorými sme sa stretli, majú nalietaných hodín podstatne viac ako my, ale ten spomínaný pocit zodpovednosti im veru nechýba,“ poznamenáva Kamil, ktorý by sa tento rok veľmi rád zasa posunul v tom pomyselnom leteckom Človeče, nehnevaj sa o pár políčok dopredu.

Jozef ŽIAK

Foto Miroslav GYŮRÖSI

Veliteľ krídla podplukovník Jozef Takács by najradšej počúval správy o dobrom počasí a dostatočnom počte letuschopnej techniky

Ráno začali odpratávať sneh
zo svojich strojov aj technici

Neromantické snehové vločky

„Meteorológovia nás už s predstihom varovali, že v noci bude snežiť. Večer trochu poletoval sneh, ale nebolo to nič vážne,“ poznamenal zástupca veliteľa práporu kpt. Miroslav Mydlár a pokračoval: „Pár minút po polnoci začalo intenzívne snežiť, a tak veliteľ pohotovosti poslal na čistenie dráhy ľudí a techniku. Letisko musí byť schopné prijímať lietadlá za každého počasia. Dvojnásobne to platí pre medzinárodné letiská a letecké základne, kde sú lietadlá v pohotovosti, a to je aj náš prípad. Na prvom mieste v poradí dôležitosti je pre nás dráha, ale súbežne sa pri snehových kalamiťách čistia aj rolovacie dráhy k lietadlám v pohotovosti. Príslušníci nášho práporu v jedenástich špeciálne upravených vozidlách odpratávali sneh až do rána. Nemali to vôbec jednoduché. Pokým prišli snehové frézy na koniec dráhy, začiatok bol opäť zasnežený. O siedmej ráno vystriedali unavených vodičov príslušníci druhej zmeny.“

Snehové frézy, zametače, traktory s pluhmi pracovali celú noc bez problémov. „Niekedy sa stáva, že praskajú klinové remene, objavujú sa drobné poruchy na strojoch. Väčšinu z nich si dokážu opraviť vodiči sami, alebo im pomôžu

skúsenejší technici. Predsa len technika, ktorú používame na odpratávanie snehu, má už za sebou nejednu zimu, čo sa samozrejme odzrkadľuje aj v jej poruchovosti,“ pripomenul zástupca veliteľa práporu.

Spolu s civilom

V minulosti sa na roztápanie snehu na dráhe v hojnej miere používala mimoriadne účinná soľ. Dnes je to už minulosťou. „Soľ sa na letiskách používala, ale ekológovia mali iný názor. Okrem toho koncentrát soli nemal práve najlepší vplyv na spodné časti a podvozky lietadiel. A tak dnes ju používame len v skutočne výnimočných prípadoch. Napríklad pri silných námrazách alebo poľadovici na dráhe,“ doplnil kpt. Mydlár.

Sliačske letisko využívajú nielen vzdušné sily ozbrojených síl, ale aj civilné letecké spoločnosti. Natíska sa otázka – pomáhajú aj ony odpratávať sneh pri snehovej kalamite? Zástupca veliteľa práporu súhlasne pokýval hlavou a dodal: „Civilná časť letiska patrí Slovenskej správe letísk a môžem povedať, že v takých situáciách, aká bola dnes v noci, nám pracovníci letiska pomáhajú v rámci svojich možností. Je to v ich záujme, aby sa cestujúci pravidel-

Zatiaľ čo pre lyžiarov a milovníkov zimných radovánok prináša sneženie pocity radosti a eufórie, pre príslušníkov zabezpečovacích práporov na letiskách to signalizuje starosti. V tomto roku prvou vážnou previerkou sliačskeho práporu rádiotechnického a letiskového zabezpečenia bola snehová metelica z 12. na 13. januára, pri ktorej na Sliači napadlo počas niekoľkých hodín vyše 30 centimetrov snehu.

ných liniek, ale aj charterových letov dostali včas do cieľa svojej cesty.“

Ráno po celonočnom snežení nastúpila na letisko druhá zmena. A hoci sa obloha začala pomaly vyjasňovať, na letisku zostávalo dosť neodhrabaného snehu. Vodič traktora voj. Jaroslav Prádlavský nastúpil až ráno. Počas krátkej prestávky pri dúšku horúceho čaju nám „čerstvý“ profesionálny vojak, ktorý slúži na Sliači od 1. decembra 2003, stihol čo-to povedať aj o svojich životných peripetiách. „Pred vyše desiatimi rokmi som tu slúžil ako vojak základnej služby. Vtedy by ma ani len nenapadlo uvažovať o tom, že raz budem pracovať na tomto letisku ako vojenský profesionál. A vidíte, stalo sa. Pohotovosť mi skončí až zajtra ráno, takže o snehu sa mi bude aj snívať.“

Dopoludnia zástupca zabezpečovacieho práporu informoval svojho veliteľa o splnení úlohy. Z letiska mohli štartovať a pristávať lietadlá. Neprešla ani hodina a na dráhe sliačskeho letiska pristálo malé dopravné lietadlo z Rakúska.

Menej šťastia mali piloti zo základne. Technici síce odpratali sneh z lietadiel a z dráhy, ale letová akcia sa aj tak neuskutočnila. Na celom Slovensku sa opäť začalo zhoršovať počasie, a tak v ten januárový deň nepribudli v letových zápisníkoch pilotov žiadne letové hodiny. Večer začalo opäť snežiť a na dráhu vyšli odhrňáče snehu, pluhý a snehové frézy.

Milan ČIPKA

Foto Miroslav GYŮRŐSI

Desiatnik Michal Henžel, vodič T-815, nemal voľno ani pri krátkej prestávke počas odhrňovania snehu

Bezpečnostná politika Spojených štátov

Najdôležitejším bezpečnostnopolitickým dokumentom, ktorý determinuje bezpečnostnú politiku Spojených štátov amerických, je Národná bezpečnostná stratégia (angl. NSS) vydaná v septembri 2002. Je samozrejmé, že táto stratégia nevznikla „na zelenej lúke“, podobne ako základné princípy súčasnej paradigmy americkej bezpečnostnej politiky.

Ilustračné foto US Army

Základné princípy Národnej bezpečnostnej stratégie prezentoval už prezident Bush v Správe o stave Únie 29. januára 2002, v ktorej identifikoval dva základné ciele bezpečnostnej politiky USA, a to boj proti terorizmu a proliferácii zbraní hromadného ničenia. V súvislosti s terorizmom sa už objavila myšlienka, že v tomto boji Spojené štáty nebudú robiť rozdiely medzi teroristami a štátmi, ktoré im poskytujú útočisko. George Bush tiež definoval tzv. „Axis of Evil“, t.j. štáty, ktoré sa snažia vyrábať zbrane hromadného ničenia a podporujú teroristické skupiny. Severná Kórea, Irán a Irak sa tak dostali do popredia amerického záujmu. Na záver možno zhrnúť, že najdôležitejším posolstvom prejavu bolo konštatovanie, že Spojené štáty nebudú čakať, kým sa hrozba použitia zbraní hromadného ničenia zo strany teroristických skupín alebo nepriateľských štátov stane bezprostrednou a podniknú kroky na garantovanie svojej bezpečnosti.

Dalšie princípy americkej bezpečnostnej politiky prezentoval súčasný prezident Spojených štátov vo svojom prejave vo West Pointe 1. júna 2002. Tieto princípy, ktoré boli následne zapracované ako úvodné motto do NSS, sú zamerané na:

- obranu mieru – boj proti tyranii a terorizmu,
- posilňovanie mieru prostredníctvom budovania dobrých vzťahov medzi veľmocami,

- rozširovanie mieru podporovaním slobodných a otvorených spoločností na všetkých kontinentoch.

Prezident Bush poukázal aj na to, že podľa amerického hodnotenia „klasické“ koncepcie studenej vojny – odstrašenie a zadržiavanie – už neplnia svoju funkciu: súčasných teroristov totiž nemožno odstrašiť. Preto USA sú pripravené realizovať aj tzv. pre-emptívne akcie pri ochrane americkej bezpečnosti a záujmov. Podľa prezidenta Spojené štáty disponujú tiež bezprecedentnou vojenskou mocou, ktorá nemá konkurenciu, a – čo je nemenej dôležité – sú odhodlané tento stav aj udržať.

V záujme zachovania „Pax Americana“ je potrebné, aby Spojené štáty realizovali nasledujúce kroky:

- odradiť potenciálnych protivníkov od rivality vo vojenskej oblasti a zabrániť tak vzniku takeého mocenského konkurenta, akého Spojené štáty mali počas studenej vojny,
- odstrániť potenciálne zdroje hrozieb od útoku na Spojené štáty, spojencov a priateľov Spojených štátov,
- v prípade zlyhania odstrašenia poraziť nepriateľa.

Spoločne verzus samostatne

K problematike multilateralizmu vs. unilateralizmu zaujíma americký dokument špecifické stanovisko: Spojené štáty podporujú multilaterálny postup pri riešení kríz a multilaterálne inštitúcie, avšak

nedovolia, aby ich členstvo v takýchto inštitúciách obmedzilo americkú slobodu rozhodovania v prípade, ak bude potrebný razantný postup. Konkrétne vo vzťahu k OSN to znamená, že Spojené štáty nezveria svoju bezpečnosť bez výhrad do rúk medzinárodnej organizácie, v ktorej by bolo možné prekaziť americké plány na sebaobranu. NSS píše, že „Spojené štáty sa aj naďalej budú snažiť získať podporu medzinárodného spoločenstva, ale v prípade, že to bude potrebné, nebudú váhať konať samostatne...“. V súvislosti so spojencami dokument deklaruje, že sú nepostrádateľní, ale Spojené štáty si tiež vyhradujú právo konať unilaterálne, samostatne, ako si to determinanty americkej bezpečnosti vyžadujú. Podľa Národnej bezpečnostnej stratégie budú Spojené štáty implementovať svoje stratégie prostredníctvom organizovania koalícií štátov „schopných a ochotných“ („...able and willing...“). Európa je hodnotená ako sídlo dvoch najsilnejších a „schopných“ („able“) medzinárodných organizácií: NATO a Európskej únie.

Základná úloha NATO – kolektívna obrana transatlantického spoločenstva demokracií – zostáva zachovaná, avšak aliancia musí vybudovať nové štruktúry a spôsobilosti, aby obstála v nových podmienkach. Musí byť schopná konať kdekoľvek, kde sú záujmy členských štátov ohrozené, vytvárať koalície pod svojím mandátom a participovať v koalíciách, ktoré sú determinované misiami. V tejto súvislosti je mimoriadne dôležité vyhlásenie Donalda Rumsfelda o tom, že v budúcnosti budú misie determinovať koalície, a nie koalície určujú charakter misií. Na dosiahnutie týchto cieľov je potrebná realizácia nasledujúcich krokov:

- rozširovanie o tie demokratické štáty, ktoré sú ochotné a schopné brániť spoločné záujmy;
- zabezpečiť, aby ozbrojené sily členských štátov mali primerané možnosti prísť ku koalíčným operáciám;

- budovanie plánovacích mechanizmov s cieľom disponovať efektívnymi multinárodnými bojovými jednotkami;
- dosiahnuť, aby ozbrojené sily členských štátov mali prevahu nad potenciálnym agresorom a znížili zraniteľnosť spojencov;
- zvýšiť flexibilitu riadiacich štruktúr;
- zvýšiť schopnosť pracovať a bojovať spoločne a prijať potrebné kroky na transformáciu a modernizáciu ozbrojených síl.

Od známych k potenciálnym hrozbám

S cieľom garantovať vlastnú bezpečnosť sú Spojené štáty odhodlané realizovať aj tzv. „pre-emptívne útoky“, predovšetkým v súvislosti s bojom proti terorizmu a proliferáciou zbraní hromadného ničenia. Pre-emptívne útoky, resp. ich aplikácia je de facto odpoveďou na podmienky nového bezpečnostného prostredia, v ktorom už klasické stratégie studenej vojny – odstrašenie a zadržiavanie – nie sú dostatočne efektívne. Použitie zbraní hromadného ničenia zo strany niektorých organizácií alebo „darebáckych štátov“ už nepredstavuje poslednú možnosť, ako to bolo počas studenej vojny v prípade USA a Sovietskeho zväzu, ale jednu z možných alternatív pre nepriateľov Spojených štátov. Ako hovorí dokument, „chaos a utrpenie môže spôsobiť aj úzka skupina ľudí, za menšiu cenu ako je cena jedného tanku“. V tejto situácii „nie je možné pripustiť, aby nepriatelia Spojených štátov realizovali prvý úder“. Ako na to poukázal aj 11. september 2001, treba prijať opatrenia a realizovať kroky na garantovanie sebaobrany aj v prípade, že čas a miesto nepriateľského útoku nie sú známe. Predpoklady aplikácie pre-emptívnych útokov charakterizovala poradkyňa amerického prezidenta pre národnú bezpečnosť Condoleezza Rice, podľa ktorej ich realizácia bude reálna len vtedy, ak riziko, ktoré vyplýva z pasivity, prevýši riziko vyplývajúce z konania. V tejto súvislosti je potrebné analyzovať aj americký prístup k otázkam proliferácie zbraní hromadného ničenia, resp. spôsob, ako chcú Spojené štáty čeliť tejto hrozbe. Na rozdiel od relatívne pasívnej politiky „nonproliferation“, Bushova administratíva presadzuje „counterproliferation“. To znamená, že (USA) „musíme odstrašiť a obrániť sa proti hrozbe ešte pred tým, ako bude bezprostredná“. V súvislosti s „rogue states“ a teroristickými organizáciami to znamená, že Spojené štáty „musia byť pripravené zastaviť „darebácke štáty“ a teroristov skôr, ako budú schopné ohroziť alebo použiť zbrane hromadného ničenia

proti Spojeným štátom“. Na to, aby sa analyzované kroky mohli realizovať, je nevyhnutné budovať a rozvíjať špeciálne kapacity a spôsobilosti. Národná bezpečnostná stratégia zaraďuje medzi „kľúčové spôsobilosti“ detekciu, aktívne a pasívne prostriedky obrany a tzv. „counterforce capabilities“. Ide predovšetkým o prostriedky, ktoré zabezpečia americkým ozbrojeným silám medzikontinentálny strategický dosah, aj čo sa týka transportu, resp. projekcie vojenskej sily, aj spôsobilosti realizovať údery takého druhu (lietadlové lode, medzikontinentálne bombardéry, lietadlá umožňujúce tankovať počas letu, modifikované ponorky schopné odpáliť strely s plochou dráhou letu proti pozemným cieľom vo vnútrozemí). V súvislosti s rozvojom spôsobilostí amerických ozbrojených síl je nevyhnuté poukázať na vplyv tzv. vojensko-technologickej revolúcie,

miere prispôbené na realizáciu operácií mimo Európy; v rámci Európy dôjde k presunu časti amerických síl na územie „nových spojencov“, predovšetkým do Poľska; možno očakávať zvýšený záujem o Afriku, predovšetkým a západnú (energetické suroviny) a východnú časť (boj proti terorizmu a geografická blízkosť potenciálnych nasadení amerických ozbrojených síl); nová vojenská prítomnosť v strednej Ázii modifikovaná na podmienky protiteroristického boja; zníženie závislosti od základní v Saudskej Arábii na Blízkom východe: nové základne v Iraku a väčšia úloha základní v menších štátoch regiónu; pretrvávajúca silná prítomnosť v severovýchodnej Ázii; najväčší problém v tejto sfére súvisí s juhovýchodnou a východnou Áziou, kde možno identifikovať najväčšie výzvy a potenciálne hrozby pre vitálne záujmy USA, avšak kde je vojenská prítomnosť USA obmedzená.

Na základe týchto úvah za najdôležitejšie faktory súvisiace so súčasnou americkou bezpečnostnou politikou možno konštatovať:

Spojené štáty hodlajú pokračovať v idealistickej tradícii rozširovania slobody a demokracie vo svete – pričom to automaticky posilní mocenské postavenie USA v medzinárodných vzťahoch – a sú ochotné rozširovanie svojich ideálov presadzovať aj prostredníctvom aktívnej mocenskej politiky.

v ktorého dôsledku sa vytvára, resp. zväčšuje rozdiel medzi spôsobilosťami európskych ozbrojených a amerických síl („Capabilities gap“). Dynamiku tohto procesu vyjadril minister obrany Spojených štátov, Donald Rumsfeld, podľa ktorého rozvoj amerických ozbrojených síl sa nerealizuje na základe známych hrozieb, ale na základe potenciálnych hrozieb v budúcnosti.

Redislokácia síl

Špeciálnym dôsledkom modifikovanej americkej bezpečnostnej politiky, ktorý sa priamo týka aj štátov strednej Európy, je redislokácia amerických ozbrojených síl vo svete. Treba povedať, že napriek tomu, že sa po studenej vojne radikálne zmenilo globálne bezpečnostné prostredie, a tým aj, samozrejme, bezpečnostné hrozby a ohrozenia pre Spojené štáty, de facto aj po desaťročí bolo možné vyhlásiť, že základná štruktúra rozmiestnenia amerických ozbrojených síl v zahraničí sa nezmenila v takom rozsahu, ako determinujúce faktory globálnej a americkej bezpečnosti (jedinou vážnejšou zmenou bolo posilnenie americkej vojenskej prítomnosti v Perzskom zálive). Cieľom redislokácie je preto vyššia efektivita amerických ozbrojených síl umiestnených v zahraničí v reakcii na bezpečnostné hrozby súčasnosti. Základné charakteristiky tohto procesu sú tieto: mení sa charakter a početný stav amerických ozbrojených síl v Európe, je možné očakávať výrazné zníženie počtov a jednotky, ktoré zostanú na našom kontinente, budú v oveľa väčšej

- obnovený dôraz na úlohu štátov v súvislosti s podporou terorizmu – po 11. septembri 2001 predstavovala táto argumentácia hlavný dôvod na útok proti Talibanu v Afganistane;
- presunul sa dôraz od „stabilizačných operácií“ smerom ku klasickým bojovým úlohám, a objavila sa možnosť na vynútenie zmeny režimu v prípade „rogue states“;
- zvýšila sa dôležitosť Ázie, a v rámci toho sa radikálne zvýšila americká vojenská prítomnosť v strednej a južnej Ázii;
- zmena charakteru a dislokácie amerických ozbrojených síl v Európe: Spojené štáty budú mať aj naďalej relatívne silné vojenské jednotky v Európe, ich funkcia bude predovšetkým politická – demonštrácia amerického vedúceho postavenia v rámci Severoatlantickej aliancie; tieto jednotky budú v oveľa väčšej miere schopné realizovať vojenské operácie mimo Európy;
- inklinácia k realizácii vojenských operácií na unilaterálnej báze a na vytváranie ad hoc koalícií a partnerstiev, ktoré však budú mať z časového hľadiska obmedzené pôsobenie;
- flexibilnejšie poskytovanie vojenskej pomoci pre ďalšie štáty;
- oveľa väčší dôraz na modernizáciu ozbrojených síl a rast dôležitosti špeciálnych síl;
- obnovený dôraz na obranu a ochranu amerického územia (napríklad protiraketová obrana, vytvorenie NORCOM).

PhDr. Róbert ONDREJCSÁK
riaditeľ Inštitútu obrany a bezpečnosti

Slová života

Myslím na závrtný boom počítačov, počítačových hier, internetových možností atď. Predstavte si len, ako sme niekto priam posadnutí takými počítačovými hrami.

Vychladnievame

Prostredníctvom takejto virtuálnej reality sa nám ponúka napríklad „zážitok“ boxerského zápasu, pri ktorom akoby ste zasadovali protivníkovi údery tým, že džojstikom bijete do vzduchu, ale v detaile počítačovej techniky vidíte ako súperovi vypadáva chránič zubov, ako sa mu láme nos... Vo väčšine hier, ktoré sa odohrávajú spravidla v ponore prostredí, ide často o boj, pri ktorom je dovolené lupiť, vraždiť. Čím brutálnejšie sa hráč správa, tým získava väčší bonus.

Po viac než 2000 rokoch sa potvrdzuje morbidná Lucretiova hypotéza (De Rerum Natura – z 1. stor. pr. Kr.) o tom, že boj na život a na smrť sa príjemne pozoruje, ak je pozorovateľ vzdialený a nie je sám ohrozený.

Naivne som si myslel, že vášniví počítačoví hráči presedia pri drastických hrách celé hodiny. Prednedávnom som sa dozvedel, že nejde o hodiny, ani o týždne, ale o celé roky. Vychladnievame.

S rozvojom komunikačných prostriedkov súvisí aj nový jav – presila informácií. Jedno vydanie denníka The New York Times obsahuje viac informácií, než ich človek žijúci v Anglicku v 17. storočí dostal za celý život. Objavuje sa syndróm únavy z informácií. Ich záplava človeka hypnotizuje, takže problémy už ani neriešime, len o nich vieme a hľadáme nové, šťavnatejšie informácie (tzv. pikošky) o iných, aby sme ušli otázkam o sebe.

Vychladnievame. Stávame sa agnostikmi, neschopnými čeliť presile informácií a chápať podstatu. Sme studení. Stávame sa technickými programovými bytosťami, utekajúcimi pred hlbšou reflexiou a pokojným uvažovaním nad ľudsky horúcimi témami o rodine, dieťati, starej matke, nádeji, radošti, vlasti, večernej modlitbe, Bohu... Ak by sa tieto témy dotkli nášho zmrzutého psychosomatika, mohli by sme popraskať ako studené poháre s horúcim čajom.

Ktovie či si Rimania uvedomovali čas začiatku svojej dekadencie.

Možno by sme mali po vypnutí počítača ohriať čosi oziabnuté v nás, čosi také zmätené a zabudnuté.

*Pplk. ThDr. PaedDr. Stanislav ŠVERHA, PhD.
dekan Vojenskej akadémie
v Liptovskom Mikuláši*

Zväz vojakov a EUROMIL

Počas seminára Consorcia, ktorý sa konal 11. – 13. januára 2004 v Bratislave, sa stretol prezident Zväzu vojakov SR plukovník gšt. Michal Bohunický s generálnym tajomníkom EUROMIL-u Andreasom Prüfertom. V EUROMIL-e je združených 21 vojenských zväzov z 19 štátov, ktoré zastupujú približne 500-tisíc vojakov.

Informoval ho o poslednom sneme a dani vo zväze, ktorý je slovenským členom EUROMIL-u. Andreas Prüfert zasa oboznámil slovenskú stranu s prioritami EUROMIL-u na rok 2004. Patrí medzi ne podpora zväzov na národnej úrovni pri presadzovaní základného a koaličného práva, dosiahnutie inštitucionálneho sociálneho dialógu s EÚ, realizácia formálnych kontaktov v mnohonárodných jednotkách a pri ich nasadení v rámci NATO, zlepšenie servisnej služby pre členské zväzy a v neposlednom rade starostlivosť o vojenských profesionálov a obhajoba ich práv.

Plk. v. v. Ing. Tomáš SVEČ

Vojaci pre dôchodcov

Medzi najaktívnejšie kluby vojenských dôchodcov (KVD) na Slovensku patrí levický, ktorý má 67 registrovaných členov. Pre vojenských dôchodcov a ich rodiny pripravil v minulom roku niekoľko zaujímavých spoločenských podujatí. Napríklad aj 1. ročník streleckej súťaže o Putovný pohár predsedu KVD, na ktorom sa zúčastnili vojenski dôchodcovia z celého Slovenska.

Predseda klubu mjr. v. z. Stanislav Halás privítal iniciatívu nového veliteľa levického práporu pplk. Milana Slezáka, ktorý koncom minulého roka podpísal s vojenskými dôchodcami novú zmluvu o spolupráci. „Veliteľ pokračuje v dobrých tradíciách svojho predchodcu plk. Michala Mihalova, ktorý si vždy vedel nájsť čas na riešenie našich problémov. K dispozícii máme i klub v kasárňach. Rada klubu myslí aj na tých, ktorým zdravie nedovoľí zúčastňovať sa na akciách. „Máme deväť členov rady klubu a tí pravidelne navštevujú našich najstarších bývalých kolegov v ich

domácnostiach. Málokto sa tak zaujíma o dianie v ozbrojených silách ako oni. Vždy sa snažíme im pomôcť. Aj ich rodinám v prípade úmrtia nášho člena,“ zväznel S. Halás. Pracovníčka pre spoluprácu s verejnosťou rtm. Bc. Iris Fülöpová pripravila 21. januára v spolupráci so správcom posádky npor. Štefanom Gombarčekom a veliteľom práporu stretnutie s dôchodcami. Na stretnutí sa po prvýkrát predstavil dôchodcom nový veliteľ práporu. Následne dôchodcovia diskutovali s velením práporu aj o konkrétnej spolupráci v tomto roku.

Text a foto – mil-

Predseda klubu vojenských dôchodcov mjr. v. z. Stanislav Halás (uprostred) a pracovníčka pre spoluprácu s verejnosťou rtm. Iris Fülöpová na stretnutí s vojenskými dôchodcami

Oznam

Dekan Fakulty zabezpečenia velenia Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši oznamuje všetkým záujemcom, že dňa 24. 2. 2004 o 10.00 hod. sa uskutoční v zasadačnej miestnosti Katedry teoretickej elektrotechniky a rádiového prieskumu Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši obhajoba habilitačnej práce a habilitačná prednáška pplk. Ing. Igora Černáka, PhD., na tému Privátne telekomunikačné siete.

Výmena bytu

Vymením 3-izbový služobný byt (3-ročný, 92,24 m², plastové okná, plávajúca podlaha, balkón, 6.posch.) v Bratislave-Ružinov za dvojizbový služobný a garsonku, resp. primerané odstúpné. Kontakt: mobil 0905 818 367.

• • •

Vymením 3-izbový byt v OV v Trenčíne za 2-izbový v OV plus doplatok, najlepší v Novej Dubnici, Trenčíne, prípadne v inom meste v tichšom prostredí, najradšej na trase od Bratislavy po Považskú Bystricu. Telefón: 0960 31 30 49 alebo 0907 775 235.

Superspolupráca

Orgány policajného zboru v spolupráci s Vojenským obranným spravodajstvom zadržali 27. januára na východnom Slovensku bývalého vojenského profesionála pri pokuse predáť 2,5 kilogramu plastickej trhaviny podsvetiu.

Minister obrany Juraj Liška na spoločnej tlačovej besede s ministrom vnútra Vladimírom Palkom 28. januára uviedol: „Vojenské obranné spravodajstvo získalo rôzne poznatky o príprave trestného činu nedovoleného ozbrojovania sa formou držby a predaja výbušnín. Začiatkom januára sme o tom informovali policajný zbor.“ V rámci domovej prehliadky u bývalého kapitána Karola L., ktorý odišiel do civilu v roku 1993 a naposledy slúžil v prešovskej posádke, zaistili 10 granátov, stovky nábojov do samopalov a pištolí, tritolové náložky či 37 kilogramov plastických trhavín. Je predpoklad, že tento materiál pochádzal ešte zo skladov bývalej čs. armády. J. Liška v tejto súvislosti vysoko ocenil spoluprácu oboch rezortov. Podobne v superlatívoch sa vyjadril V. Palko, ktorý nešetril chválou najmä na adresu Vojenského obranného spravodajstva. V januári bola zásluhou podobnej spolupráce zadržaná dôstojníčka generálneho štábu, ktorá mala za úplatok predĺžiť jednému z vojakov pobyt v mierovej misii.

– pv –

Foto J. MICHNICA

Plná poľná

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia *o vojakoch, a nielen pre vojakov*. I tento rok sa na vás každý piatok o 20.05 hod. tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

– red –

Medzinárodná konferencia

Pod záštitou Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši, Stavebnej fakulty STU v Bratislave a Matematického ústavu Slovenskej akadémie vied sa v kúpeľno-rehabilitačnom zariadení Bystrá v Jánskej doline pri Liptovskom Mikuláši uskutočnila v dňoch 26. - 30. januára 7. medzinárodná konferencia o teórii fuzzy množín a jej aplikáciách (FSTA 2004).

Na podujatí sa zúčastnilo 80 účastníkov zo 17 krajín Európy, Ázie a Austrálie. Vedecký program konferencie bol zameraný na najnovšie trendy v aplikáciách teórie fuzzy množín najmä v rozhodovacích procesoch s uplatňovaním mnohohodnotovej logiky v spotrebnom priemysle a expertných systémoch.

PhDr. Alena HARAGOVÁ

Podpora NATO, dôvera vojakom

Koncom novembra a začiatkom decembra 2003 realizoval Ústav výskumu kultúry a verejnej mienky Národného osvetového centra v Bratislave pravidelný výskum verejnej mienky. Na základe zadania Ministerstva obrany SR boli do dotazníka výskumu zaradené viaceré otázky zisťujúce názor verejnosti na profesionalizáciu ozbrojených síl, na pôsobenie našich vojakov v zahraničných misiách a na prestíž armády. Vo výskume sa kontinuálne zisťoval aj postoj verejnosti k vstupu Slovenska do NATO. Výskumnú vzorku tvorilo 1 174 respondentov.

V otázke podpory nášho vstupu do NATO sa v porovnaní s aprílom a októbrom 2003 mierne zväčšila skupina zástancov vstupu do NATO. Po poklese podpory vstupu v období vojny v Iraku, keď náš vstup do NATO podporovalo len niečo viac ako 43 % obyvateľov SR a podiel odporcov vstupu bol vyšší ako 50 %, je v súčasnosti pomer opačný - za vstup do NATO je až 54,7 %, proti vstupu len 41 %. Počet tých, ktorí sa nevedeli k otázke vstupu SR do NATO vyjadriť, tvorí len 4,2 %.

Vo výskume sa po prvýkrát merala dôveryhodnosť inštitúcií, ktorých činnosť súvisí so zabezpečením vnútornej aj vonkajšej bezpečnosti štátu.

Ako vyplýva z výsledkov výskumu, Ozbrojeným silám SR dôveruje až 63,5 % obyvateľov Slovenska. Z výsledkov výskumu taktiež vyplýva, že viac ako 50 % opýtaných dôveruje aj ministerstvu obrany. Ozbrojené sily a ministerstvo obrany sú na čele rebríčka dôveryhodnosti inštitúcií zodpovedných za vonkajšiu a vnútornú bezpečnosť Slovenska. Na opačnom konci rebríčka je SIS, sudy a prokuratúra.

PhDr. Karol ČUKAN, CSc.

Dôveryhodnosť vybraných štátnych inštitúcií
(v %; zdroj: ÚVVM NDC v Bratislave)

Od vojakov k profesionálom

Ako sedemnásťročný získal korunu pre najlepšieho slovenského cyklistu a v devätnástich už oblieka dres prvodivného talianskeho trade tímu De Nardi Colpack. Talent ako hrom! Cyklistickí odborníci dnes o Matejovi Jurčovi, mladíkovi z Liptova, ktorý do lanského decembra reprezentoval trenčiansku Duklu, hovoria iba v superlatívoch.

Matej ako vôbec prvý Slovák v histórii vyhral Svetový pohár a na MS v pretekoch jednotlivcov vybojoval piate miesto a desiaty bol v časovke. Na decembrových 3. vojenských svetových hrách v Catanii mu prvýkrát navliekli dúhový dres, ktorý nosia iba svetoví šampióni.

Príslovie o jablku, ktoré nepadá ďaleko od stromu, sa u Jurčovcov naplnilo do bodky. Otec Milan Jurčo, ktorý začiatkom januára prišiel namiesto syna pod Urpín prevziať ocenenie pre najlepšieho juniorského športovca rezortu ministerstva obrany za minulý rok, tvrdí, že cyklistiku mu nikdy nevnucoval: „Naopak, neraz som ho musel z bicykla ťahať

dolu. Dlhو som mu vysvetľoval, že keď prší, nie je dobré trénovať, lebo môže ochorieť. No aj tak sa veľakrát stalo, že si potajomky zobral bicykel a vytratil sa.“

Majster v triatlone

Chlapci v puberte majú iné záujmy ako cyklistiku. Maťo s chalanmi z Liptovského Hrádku ale hrával futbal a dodnes ich pri hokeji otlka o mantinel. „Keby však nebolo otca, zrejme by som sa k cyklistike nedostal. Bol pre mňa veľkým vzorom od prvej chvíle, keď som si sadol do sedla,“ priznáva Matej, ktorý začínal s horskou cyklistikou a až do roku 2002 v nej aj súťažil. Prečo potom cyklistika na ceste? „Po skončení otcovej profesionálnej cyklistickej kariéry sme boli sedemkrát na Tour de France a Giro d'Italia a ich atmosféra ma veľmi opantala. Videl som, ako to vyzerá v profesionálnej cyklistike. Očarila ma atmosféra, no najmä podmienky, ktoré boli pre profesionálov samozrejmosťou. O takej starostlivosti sa môže amatérom iba snívať. Obrovské automobily, v ktorých sú dielne pre mechanikov, kde sa pripravujú bicykle, ale aj vozy so sprchami a šatňami boli v tom čase niečo nevidané,“ spomína Matej.

Rovnako ako otec, aj on má dynamické danosti a v nohách ekrazit, čo z neho robia šprintéra svetových kvalít. „Zrejme fyzické dispozície, ale i vôľu a bojovnosť zdedil po mne. V porovnaní so mnou má to však ľahšie. V čase, keď som pretekateľ, musel som si od začiatku všetko sám financovať. Synovi dnes pomáham nielen finančne a materiálne, ale predovšetkým radami,“ poznamenal Maťov slávny otec.

Vlaňajší rok začal titulom majstra Slovenska a zlato získal aj na ME a MS v zimnom triatlone, ktorý si medzi cyklistami vo svete získal veľkú popularitu. „Tento doplnkový šport mi veľmi vyhovuje a je vhodným sprestrením zimnej prípravy. Behanie na lyžiach je v poradí druhým športom, kde by som sa nestratil ani medzi špecialistami.“

Olympijské Atény

V lete zmaturoval na elektrotechnickej priemyslovke v Liptovskom Hrádku a posledným decembrovým dňom ukončil pôsobenie v Dukle. Za legionárskym chlebkom sa pobral na Apeninský polostrov: „Odtiaľ sa už môžem plne venovať len a len cyklistike. Očakávam, že budem mať tu výrazne lepšie podmienky ako u nás. Už nebudem musieť v noci pred pretekmi lepiť galusky a premýšľať, aké kolesá zvoliť. Na to majú v tíme odborníkov. Navyše, potrebujem trénovať s kvalitnými cyklistami, a takých na Slovensku možno spočítať na prstoch jednej ruky. Uvedomujem si ale, že medzi ostrieľanými a vekovo staršími borcami sa budem ťažko presadzovať, no svoj osud mám vo vlastných nohách.“

V tomto roku čaká športovcov najväčší sviatok – olympijské hry v Aténach. Samozrejme, aj Matej by na nich chcel štartovať. Trať, na ktorej sa bude súťažiť o olympijské kovy, si už vyskúšal vlni počas majstrovstiev Európy. V časovke skončil ôsmy, v pretekoch jednotlivcov desiaty: „Je to veľmi náročná trať, na ktorú musí byť cyklista stopercentne pripravený. Preto bude veľmi dôležité, ako si pretekári načasujú olympijskú formu. Aj to je hlavný dôvod, prečo som sa rozhodol vstúpiť medzi profesionálov,“ dodal Matej Jurčo.

Prvé januárové dni prežil v sedle bicykla na riviére pri Azúrovom pobreží Stredozemného mora: „Jazdil som po cestách, kadiaľ vedú preteky Svetového pohára medzi Milánom a San Remom, ba zatrénoval som si aj na cestách Monte Carla. Som rád, že som v tíme s majstrom sveta Sergejom Gončarov z Ukrajiny.

Obaja by sme mali štartovať v našom tíme začiatkom februára na pretekoch Okolo Kataru.“

Dukla uvažuje o profitíme

Cyklisti trenčianskej Dukly, ktorí tvoria kostru slovenskej reprezentácie, zažiarili nielen na 3. vojenských svetových hrách v sicílskej Catanii, ale získanými bodmi do rebríčka medzinárodnej cyklistickej únie UCI tiež prispeli k tomu, že Slovensko bude mať na aténskej olympiáde svoje zastúpenie. O úspešnej sezóne sme hovorili s trénerom vojakov Vendelínom Kvetanom (na fotografii).

• **Kalkulovali ste s týmito úspechmi pred vstupom do sezóny?**

Veril som, že ak sa kolektív vyhnú zranenia, hlavný cieľ – postup na OH – splníme. Pred sezónou sme sa posilnili o bývalého junióra Mateja Jurču. Prvé preteky Okolo Egypta sa nám vydarili. V celkovom hodnotení sme obsadili 2. a 3. miesto a do svetového rebríčka UCI sme získali 58 bodov. Body sme zbierali aj na ostatných pretekoch vyššej kategórie – Okolo Slovenska a na českej Bohemii. Na júlových armádnych majstrovstvách Európy v poľskom Ploncku bol Kováč druhý a rovnako sme skončili aj v súťaži družstiev. Prvoradým cieľom však bolo dosiahnuť čo najlepšie umiestnenie na MS, na ktorých sme mohli získať dve olympijské miestenky. Podarilo sa to Husárovi, Riškovi a Jurčovi.

• **Budú títo cyklisti reprezentovať aj v Aténach?**

Dôležité bude, aké kritériá účasti na OH zvolí náš cyklistický zväz. Mojou snahou je, aby v Aténach štartovali len tí najlepší. Na doterajších olympiádach, žiaľ, štartovali aj takí, ktorí tam nemali čo robiť. Rozhodne sa nestotožňujem s tým, že majster SR by mal mať zaručené miesto. Pretekať by mali iba tí, ktorí budú v najlepšej forme.

• **Hovorí sa, že, pripravujete projekt na vytvorenie profesionálneho tímu.**

Aby sme mohli štartovať na kvalitných pretekoch, neostáva nám nič iné, iba sa pokúsiť vytvoriť ten najjednoduchší profitím s licenciou tri. Pre nás je to veľmi dôležitá vec, lebo ani ten najkvalitnejší tréning nedokáže nahradiť súperenie so špičkovými cyklistami sveta. Doteraz môžeme na najlepších pretekoch vyššej kategórie štartovať iba s jedným družstvom, zvyčajne s reprezentačným tímom – ale aj to iba na našom území.

• **Budete mať na to aj potenciál cyklistov?**

Máme veľmi veľa talentovaných mladých cyklistov, ktorých vychovávame, no po krátkom čase z Dukly odchádzajú za lepšími podmienkami,

pretože poznajú svoju cenu. Príkladom je aj obrovský talent Matej Jurčo. Platíť špičkového reprezentanta ako zamestnanca vo verejnej službe je ponížujúce. V minulosti k nám cyklisti prichádzali tiež vďaka tomu, že sme sa o nich dokázali postarať aj po sociálnej stránke. Mnohým sme poskytli byt či iné vhodné ubytovanie. S tým je však dnes koniec. Teší nás, že na podujatiach, na ktorých potom štartujú, sa pri úspechu spomína aj ich pôsobenie v našej Dukle. Tak je to aj v zahraničí – príkladom je v súčasnosti najlepší svetový profesionál Cipollini, bývalý armádny majster sveta. Je to morálne ocenenie pre nás všetkých, ale tiež výborná prezentácia našich ozbrojených síl.

• **Pred rokmi ste spolupracovali s talianskym profitímom De Nardi. Využijete pri realizácii projektu aj jeho know-how?**

Naša spolupráca s De Nardim pokračuje aj naďalej, ale na inej báze ako v minulých rokoch. Nechceme sa však viazať na žiaden klub. Mali sme ponuku aj z poľského klubu, ktorý mal licenciu jedna, ako aj z Talianska a Nemecka. Problém je akurát v tom, že náš rezort nám platí iba šiestich cyklistov, zatiaľ čo profesionálny tím musí mať aspoň ôsmich. S tým sa však musíme vysporiadať sami. Poplatok UCI za licenciu – 4-tisíc švajčiarskych frankov uhradí slovenský cyklistický zväz. Názov klubu ostane nezmenený rovnako ako naše väzby k rezortu. Pripúšťam aj podiel silného sponzora, ktorý by do projektu vložil časť peňazí. Len

Dúhové dresy rozďajú v Trenčíne

Medzinárodná rada vojenského športu Conseil International du Sport Militaire (C.I.S.M.) v polovici januára rozhodla, že vojenské majstrovstvá sveta (VMS) v cestnej cyklistike v tomto roku sa uskutočnia na Slovensku. „Po rozhodnutí Indie – odstúpiť od organizovania VMS 2004 v cestnej cyklistike – výkonný výbor C.I.S.M. požiadal niekoľko krajín, ktoré majú skúsenosti s organizovaním cyklistických podujatí, aby zvážili možnosť usporiadať toto podujatie,“ uviedol plk. Ján Petrovič, člen výkonného výboru C.I.S.M. a dodal: „Po dôkladnej úvahe a overení reálnych možností na dôstojné zabezpečenie organizácie tohto šampionátu,

predložil veliteľ Armádneho športového klubu Dukla Trenčín pplk. Ing. Ľubomír Vacek iniciatívny návrh, že v spolupráci s Ministerstvom obrany SR, Slovenským zväzom cyklistiky a miestnou samosprávou v Trenčíne zorganizujú svetový šampionát. Navyše, Dukla má už skúsenosti s organizovaním VMS v cyklokrose v roku 1998 a tiež v parašutizme v roku 2000.“ O dúhové dresy v cestnej cyklistike sa bude bojovať v Trenčíne v dňoch 1. – 4. júla 2004. Časovka povedie ulicami mesta a súťaž jednotlivcov s hromadným štartom sa uskutoční v Hrabovke neďaleko Trenčína. Na štarte sa očakáva takmer dvesto pretekárov z 25 krajín.

na ilustráciu - rozpočet profesionálneho cyklotímu presahuje viac finančných prostriedkov, ako majú dnes k dispozícii obe naše Dukly.

• **Vaše plány a ciele?**

Sezóna bude náročná, najmä na jar, pretože v rebríčku UCI sme zatiaľ na 30. mieste, ktoré by sme chceli obhájiť, čo by nám zaručovalo ďalšiu miestenku na OH.

Dvojstranu pripravil Jozef MICHNICA

Vážení čitateľa,

dovoľujeme si Vás osloviť s prosbou o spoluprácu pri skvalitňovaní obsahovej náplne a grafického stvárnenia nášho a Vášho dvojtýždenníka OBRANA. Na to, aby sme vedeli, ako vnímate jeho vývoj, čo Vám v ňom chýba a čo sa Vám možno zdá byť trochu nadbytočné, potrebujeme poznať Vaše názory a postoje. Tak isto nás zaujíma Váš záujem o ďalšie médiá rezortu obrany. Preto Vám budeme veľmi vďační, ak vyplníte nasledujúci dotazník, ktorý sme pripravili v spolupráci s oddelením sociálnych a personálnych analýz a verejnej mienky komunikačného odboru Kancelárie ministra obrany SR. Dotazník prosím zašlite na našu adresu do 8. marca februára. Nemusí byť podpísaný a môže byť vyplnený aj na fotokópii tejto strany. Tí však, ktorí uvedú svoju spätočnú adresu, budú zaradení do zlosovania o desať vecných cien.

redakcia

vojenský výcvik	13	13
súdnicstvo a polícia	14	14
výskumy verejnej mienky	15	15
vojenská história	16	16
aktuálny život vojakov, životné príbehy	17	17
život vojenských dôchodcov	18	18
spolupráca OS SR s inými organizáciami	19	19
iné témy, uveďte:	20	20

5. Ako hodnotíte zmeny v Obrane na začiatku roka 2003, keď prešla z novinového formátu na časopisecký a na začiatku roka 2004 po zmene grafickej úpravy?

	hodnotenie zmeny v roku 2003	hodnotenie zmeny v grafike v roku 2004
veľmi pozitívne	1	1
skôr pozitívne	2	2
skôr negatívne	3	3
negatívne	4	4
neviem	5	5

6. Ak máte výhrady k terajšej podobe (obsahu a grafike) Obrany, stručne ich popíšte, prípadne uveďte, čo vám v Obrane chýba:

Výhrady k obsahu:

Výhrady ku grafike:

Iné návrhy a pripomienky k Obrane a ďalším vojenským médiám:

Pre potreby štatistického spracovania ankety ešte niekoľko otázok o vás.

7. Vaše zaradenie:

občiansky zamestnanec MO SR	1
profesionálny vojak	2
vojak základnej služby	3
nepracujete v rezorte MO SR	4

8. Pohlavie: muž 1 žena 2

9. Aké je vaše najvyššie ukončené vzdelanie:

základné	1
stredné odborné bez maturity	2
úplne stredné s maturitou	3
vysokoškolské	4
vyššie – doktorandské, aspirantúra, postgraduál	5

10. Koľko máte rokov?

Ak chcete byť zaradený do zlosovania o ceny, ktoré venuje redakcia Obrana, uveďte vaše meno a adresu:

Meno a priezvisko:

Adresa:

Názor čitateľov

1. Ako často čítate dvojtýždenník Obrana, webovú stránku MO SR a sledujete vojenské relácie v rozhlase a v televízii?

	pravidelne	nepravidelne	len veľmi zriedka	vôbec nie
Obrana	1	2	3	4
Webová stránka MO SR	1	2	3	4
Plná poľná a hudba (SRo)	1	2	3	4
Armádny magazín (STV)	1	2	3	4

2. Čítate, resp. poznáte ďalšie časopisy, ktoré vydáva VIA MO SR? Ak áno, uveďte ich názov:

a) Čítam:

b) Nečítam, ale poznám:

3. Ako celkovo hodnotíte (z hľadiska obsahu a formy) nasledujúce médiá:

	veľmi dobre	skôr dobre	skôr zle	veľmi zle	neviem posúdiť
Obrana	1	2	3	4	5
Webová stránka MO SR	1	2	3	4	5
Plná poľná a hudba (SRo)	1	2	3	4	5
Armádny magazín (STV)	1	2	3	4	5

4. Ktorými témami by sa podľa vás mal dvojtýždenník Obrana zaoberať vo väčšej miere a ktorým témam, naopak, venuje zbytočne veľa pozornosti? Označte najviac päť tém:

	treba sa im venovať vo väčšej miere	venuje sa im zbytočne veľa pozornosti
profesionalizácia armády	1	1
aktivity najvyšších predstaviteľov rezortu obrany	2	2
vojenské zdravotníctvo	3	3
nové zbraňové systémy	4	4
vyzbrojovanie OS SR	5	5
mierové misie	6	6
medzinárodná bezpečnostná situácia	7	7
spolupráca s krajinami NATO	8	8
informácie o vojenskom vzdelávaní	9	9
vojenská kultúra a šport	10	10
sociálna politika rezortu ministerstva obrany	11	11
prezentácia vojenských stratégií a smerníc	12	12

Ďakujeme za spoluprácu

Som tu prvý deň, a už mám tej vojny po krk...

- Je ten krém na vyhladzovanie vrások účinný? - pýta sa Mara v drogérii.

- To viete, že je! My s ním na chalupe vyrovnávame vlnitý plech, - odvetí predavač.

• • •

Počuj, Jožo, povedz mi, čo to je anti-gest?

- Nuž, ako by som ti to povedal. To je prostriedok, ktorý mení rizikové pracovisko na rekreačný areál.

• • •

Fero kúpi rotvaileru a vzápätí telefonuje do obchodu:

- Zabudol som sa spýtať, či ten pes má rád deti?

- Má, ale dávajte mu radšej psie granulky, je to lacnejšie.

• • •

Príde Mišo domov a celý nadšený hlási manželke:

- Dorka, objavil som novú polohu, ktorá výrazne zlepši náš sexuálny život.

- Nevrav! Akú?

- Chrbtom k sebe.

- To je predsa nezmysel, - mieni Dora.

- Nie je! Ukecal som jeden pár, že nám pomôžu.

7 x odpovedz

1. Od januára pôsobí v rámci operácie Iracká sloboda aj kontingent japonských vojakov.

Počet jeho príslušníkov je:

- a) 800
- b) 1 000
- c) 1 250

2. Povinná vojenská služba v Nemecku bola zavedená v roku:

- a) 1949
- b) 1953
- c) 1956

3. Na ktorej vojenskej základni pôsobí slovenský kontingent v Afganistane?

- a) v Bagrame
- b) v Kábule
- c) v Herate

4. Dopravná letka v Kuchyni nedisponuje dopravným lietadlom:

- a) An-24
- b) An-28
- c) L-410 Turbolet

5. Koľko percent z početného stavu príslušníkov pozemných síl OS SR pôsobí v zahraničných misiách?

- a) 2 - 4
- b) 4 - 6
- c) 8 - 10

6. Jedinou krajinou NATO, ktorá má vo výzbroji 12 kusov 155 mm ShKH Zuzana, je:

- a) Česká republika
- b) Poľská republika
- c) Grécko

7. Koľko zlatých medailí získali športovci nášho rezortu na 3. vojenských svetových hrách v Catanii?

- a) tri
- b) štyri
- c) päť

Sp správne odpovede: 1b, 2c, 3a, 4b, 5b, 6c, 7b.

Fotospomienka

Osvienčim - peklo holokaustu

Aj po 59 rokoch, čo vyhasli pece krematórií a na rampu z vlaku vystúpili posledné obete tejto továrne na smrť, je poľský Osvienčim synonymom hrôzostrašného koncentračného tábora a jedným zo smutných symbolov pekla holokaustu. Tábor v okolí Osvienčimu sú v skutočnosti tri - Auschwitz I, Auschwitz II (Birkenau) a Monowice (pozn. Auschwitz je nemecký názov pre Osvienčim a Birkenau pre Brzezinku). Ako prvý bol zriadený Auschwitz I (1941). Vstup do tábora je cez bránu s neslávne známym nápisom Arbeit macht frei (Práca oslobodzuje). Bol výsmechom priamo do tváre tisícok väzňov, ktorí tadeto denne prechádzali do práce. Do pochodu im hrala dychovka, aby sa Nemcom ľahšie ráтали. Tábor pozostáva z desiatok murovaných blokov, ktoré slúžili ako ubytovne pre väzňov. Každá národnosť, ktorá tu mala svojich väzňov, mala pridelený jeden blok, napr. Slovákom patrila blok 16a. Nechýbalo tu táborové väzenie, mučiareň, stena smrti, blok zvláštnych trestov, plynová komora, krematórium a tzv. apelplatz (šibenice pre desať odsúdených). Celý tábor bol obohnaný dvojitém plotom z ostnatých drôtov s vysokým napätím. Hlavným veliteľom bol Rudolf Höss, ktorý v roku 1943 nechal vybudovať druhý tábor pri meste Brzezinka. Pozostával v desiatok drevených barakov (dnes už neexistujúcich) a niekoľkých murovaných budov. Za oplotením tábora sa nachádzali dve veľké plynové komory a krematóriá, ktoré Nemci pred postupujúcim ruským frontom zbúrali. Tretím v poradí bol tábor Monowice, ktorý je najmenej známy.

Text a foto - ma -

Michal mal vo svojom útvere neustále problémy. Za trestné činy dezercie a vyhýbania sa výkonu vojenskej služby ho Vojenský obvodový súd v Bratislave uznal vinným a odsúdil na trest odňatia slobody na desaťmesiacov nepodmienečne a na výkon trestu ho zaradil do Vojenského nápravného útvaru Sabinov.

O d s ú d e n ý

Tu Michalova „kalvária“ pokračovala. Počas hospitalizácie v útvarovej ošetrovni, v snahe vyhnúť sa plneniu vojenských povinností si príborovým nožom spôsobil povrchové rezné rany ľavého zápästia a odmietal plniť ustanovenia denného režimu pre odsúdených a rozkazy nadriadených. Nechcel sa obliecť do vojenského odevu, odobrať stravu a dokonca sa znova úmyselne snažil poškodiť na zdraví, aby bol preradený z výkonu trestu odňatia slobody vo vojenskom nápravnom útvere do civilného nápravného útvaru.

Prokurátor začal trestné stíhanie a obvinil Michala z trestného činu vyhýbania sa výkonu vojenskej služby. Na pojednávaní sa obžalovaný v celom rozsahu priznal. Uviedol, že sa poškodil na zdraví, pretože chcel dosiahnuť preradenie do civilnej väznice. Samosudca Vojenského obvodového súdu v Prešove uznal obžalovaného vinným a uložil mu trest odňatia slobody na deväť mesiacov nepodmienečne. Na výkon trestu ho zaradil do „vytúženej“ 1. nápravno-výchovnej skupiny.

Plk. JUDr. Vladimír PETEJA

Š k r u p i n k á r

Vojak, volajme ho Jirka, prifrčal v polovici osemdesiatych rokov na vojnu do západných Čiech naozaj v „špicovom“ aute. Bol to škrupinkár! Poznáte tú hazardnú hru na „ošklbávanie“ naiviek! Jirka si toho „našklbal“ viac ako dosť. Aj preto sa u mazákov za vtedy ťažko dostupné americké cigarety vždy hravo vykúpil z rajónov. Značková fľaška imperialistického moku bola zasa dostatočným dôvodom na pravidelné opušťáky. A to sa, prosím pekne, náš prvosledový bojový útvar dennodenne pripravoval na boj so zahŕňajúcim kapitalizmom! Raz mal Jirka nastúpiť do služby, no bez vedomia kohokoľvek sa na desať dní vyparil. Za to na západnej hranici nemohlo nasledovať nič iné, ako basa a prokurátor. Aj preto sa mu skúsenejší a drzejší mazáci okamžite vlámali do stolíka a skrine. Kartóny tuzexových cigariet, zopár fliaš whisky či vrecúško s digitálnymi hodinkami stihli zlikvidovať skôr, ako vyšetrovacia komisia prišla dezertérovi Jirkovi urobiť inventúru v osobných veciach. Lenže – on sa po predĺženom fláme vrátil, a nič sa nedialo. Medzi obyčajnými vojakmi sa šírili fámy, že niektorí velitelia majú od Jirku ako odškodné najnovšie televízory. Iní špekulovali, že sa vykúpil podpisom na spoluprácu so štátnou bezpečnosťou alebo kontrarozviedkou. Jedno však bolo isté. V útvere, kde sa basou trestalo aj hodinové meškание z vychádzky, už rečičkám o rovnosti medzi nami, strážcami mieru a socializmu, zásluhou škrupinkára Jirku už nikto neveril.

– p v –

Text článku Neúspešný starosta uverejnený v našom časopise č. 25/2003 obsahoval údaje o činnosti bývalého starostu obce, ktoré nie sú pravdivé. Text článku sa dotkol cti bývalého starostu, ktorý bol majorom v zálohe. Redakcia dvojtýždenníka OBRANA sa bývalému starostovi obce ospravedľňuje za uverejnenie článku.

Autor výroku: J. Zeyer	malé oko	africký hudobný nástroj, citara	vodiace žrde vozov	EČV okresu Levoča	tuk, masť	POMÔCKY: Anitra, raro, el abasi	zužujú	skratka rotného	odrobina chleba	POMÔCKY: saar, ast koraň aviváž	skr. českej meny	madridský futbalový klub	oddelenie neogénu, astien	ani
dookola						byv. odborár. skrúnia, po poľsky				vápencové pohorie				
1										2 3				
kryha, po česky				planétka mexická jednotka meny							zn. číst. prášku autonómna oblasť			
okresný archív (skr.)			podobná psovi hovoria hlúposti					vtiahol do seba zn. molybdénu					6	veľký ničivý oheň
Autor: Vojtech Kúkol	nemilosrdne, neúprosne	otcova sestra čes. div. a film. rež.					príjemne rody					a podobne (skr.) býv. futb. FC Košice		
5						robí Elemír (dom.)					zlá vec st. grécky posvätný vták			
riedky, po španielsky					arabský člen keď			oživovanie strata moci						
rieka v Rusku				ázijský sokolík MPZ Španielska					egyptská vlna vlastní					
4										Irena (dom.)				
ochutnaj					odhadzuje hnoj					rieka v Nemecku				

Obrana súťaž

Vrtuľník CH-149 Cormorant

Najnovším prírastkom kanadských vzdušných síl je ťažký pátrací a záchranný vrtuľník CH-149 Cormorant. Základom jeho konštrukcie je stroj AgustaWestland EH-101. Prvý z 15 objednaných strojov začal slúžiť v roku 2002. Celá flotila záchranných vrtuľníkov CH-149 získa operačnú spôsobilosť na jar tohto roku. Stroj s dĺžkou 22,8 m, priemerom nosného rotora 18,5 m a výškou 6,5 m poháňa trojica motorov General Electric T700-T6A1. Dolet s maximálnou vzletovou hmotnosťou 14 600 kg je 1 018 km pri letovej rýchlosti 278 km/h. Tri výkonné motory, veľký dolet, objemný priestor pre náklad a výkonný odmrázovací systém ho robia ideálnym pre tvrdé klimatické podmienky a geografickú špecifiku Kanady.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Správne odpovede z Obrany č. 26/2003

č.1 Tank T-72M

č.2 Vozidlo BRDM-2 s PTRS 9M113

Konkurz

č.3 Vozidlo BVP-1

č.4 Odmorovacie zariadenie TZ-74

č.5 Samohybný odmínovač SVO

č.6 Vozidlo BVP-2 s PTRS 9M113 Konkurz

Výherca súťaže z Obrany č. 26/2003

Róbert Fedurco, Adidovce

Výherca krížovky z Obrany č. 26/2003

Ján Spišiak, Poprad

Otázka č.1

Koľko motorov poháňa kanadský vrtuľník CH-149 Cormorant?

Otázka č.2

Ako sa volá špeciálna jednotka kanadských ozbrojených síl určená na boj proti terorizmu?

Otázka č.3

Koľkými percentami sa zdaňujú príspevky na zahraničnú a domácu rekreáciu, ktoré profesionálnym vojakom a zamestnancom poskytuje rezort?

Odpoveď spolu so spätočnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku najneskôr do 29. 2. 2004 na adresu redakcie:

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Profesionalizácia

Všetko má svoj začiatok. Platí to aj v prípade záujemcov o profesionálnu vojenskú službu. Ich kroky by preto mali viesť do regrutačných stredísk, v ktorých sa vlastne celý proces začína – od podania žiadosti o prijatie do služobného pomeru až po vydanie rozkazu služobného úradu o prijatí uchádzača alebo písomné vyrozumenie o jeho neprijatí. To v prípade, že nespĺňa niektorú zo stanovených podmienok.

Všetci záujemcovia o profesionálnu službu v Ozbroyených silách SR získajú potrebné informácie práve v regrutačných strediskách, ktoré sú umiestnené vo všetkých krajských mestách Slovenska. Keďže v uplynulom období sa znovu zmenili adresy a telefónne čísla niektorých regrutačných stredísk, prinášame vám ich aktuálny prehľad:

BRATISLAVA

Kollárovo námestie 10
832 47 Bratislava
telefón 0960 32 88 19

TRNAVA

Jána Bottu 4
917 01 Trnava
telefón 0960 39 53 31

TRENČÍN

Kultúrne a metodické centrum
Hviezdoslavova 16
911 01 Trenčín
telefón 0960 33 37 87

NITRA

Rázusova 7
949 01 Nitra
telefón 0960 37 23 68

BANSKÁ BYSTRICA

Štefánikovo nábrehie 7
974 01 Banská Bystrica
telefón 0960 41 21 46

ŽILINA

Rajecká cesta 2836/18
010 01 Žilina
telefón 0960 44 25 86

KOŠICE

Komenského 39/A
040 01 Košice
telefón 0960 51 55 23

PREŠOV

Námestie legionárov 4
080 01 Prešov
telefón 0960 52 28 17

Bližšie informácie o možnostiach a podmienkach prijatia do ozbrojených síl môžete získať aj na internetovej adrese: www.mod.gov.sk/profesional

– jož –